

วิจัยในชั้นเรียน

เรื่อง การพัฒนานักล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัย โดยใช้ชุด
กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ โรงเรียนบ้านห้วยทราย
ปีการศึกษา 2567

นางสาวชนกนันท์ เหล่ามูล
ตำแหน่ง ครูผู้ช่วย

โรงเรียนบ้านห้วยทราย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

วิจัยในชั้นเรียน

เรื่อง การพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัย โดยใช้ชุดกิจกรรมศิลปะ
สร้างสรรค์ โรงเรียนบ้านห้วยทราย ปีการศึกษา ๒๕๖๗

นางสาวชนกนันท์ เหล่ามูล

ตำแหน่ง ครูผู้ช่วย

โรงเรียนบ้านห้วยทราย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต ๓

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ

ชื่อเรื่องวิจัย	การพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัย โดยใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์
ผู้วิจัย	นางสาวชนกนันท์ เหล่ามูล
โรงเรียน	โรงเรียนบ้านห้วยทราย
ปีที่ทำวิจัย	ปีการศึกษา ๒๕๖๗

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กชั้นอนุบาลปีที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ โรงเรียนบ้านห้วยทราย โดยใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์กลุ่มเป้าหมายคือนักเรียนชาย – หญิง อายุระหว่าง ๔ – ๕ ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ ของโรงเรียนบ้านห้วยทราย จำนวน ๑๗ คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ และแบบบันทึกคะแนนความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัยเชิงปริมาณที่ผู้วิจัยเลือกใช้ การวิจัยนี้เก็บข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้การวิจัยแบบกึ่งทดลองแบบ One-group Pretest - posttest design

ผลการวิจัยพบว่า

๑. การพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัยโดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยรวม พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๔๑ โดยก่อนการทดลองมีค่าร้อยละของคะแนน ๒๗.๖๕ และหลังการทดลองมีค่าร้อยละของคะแนน ๗๗.๐๖

๒. การเปรียบเทียบความสามารถทางด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ก่อนและหลังการทดลอง รายด้าน ก่อนและหลังการทดลอง พบว่า ด้านความยืดหยุ่น มีคะแนนเฉลี่ยหลังการวิจัยสูงกว่าก่อนการวิจัย เท่ากับ ๐.๗๓ คะแนนสูงเป็นอันดับ ๑ ด้านความสามารถในการควบคุม มีคะแนนเฉลี่ยหลังการวิจัยสูงกว่าก่อนการวิจัย เท่ากับ ๐.๖๒ คะแนนสูงเป็นอันดับ ๒ ด้านการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา มีคะแนนเฉลี่ยหลังการวิจัยสูงกว่าก่อนการวิจัย คือ เท่ากับ ๐.๕๘ คะแนนสูงเป็นอันดับ ๓ ด้านความคล่องแคล่ว มีคะแนนเฉลี่ยหลังการวิจัยสูงกว่าก่อนการวิจัย เท่ากับ ๐.๓๒ คะแนนสูงเป็นอันดับ ๔ และด้านการรับรู้โดยใช้การสัมผัส มีคะแนนเฉลี่ยหลังการวิจัยสูงกว่าก่อนการวิจัย เท่ากับ ๐.๒๑ ซึ่งมีคะแนนน้อยที่สุดตามลำดับ

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยดี โดยได้รับความกรุณาในการให้คำแนะนำ และ ความอนุเคราะห์อย่างยิ่ง จาก นายสมรัชย์ สมบูรณ์ ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนบ้านห้วยทราย นายสมเกียรติ ศรีบุญลือ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านห้วยทราย และนางฉันทนา แदनสลัด ตำแหน่งชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านห้วยหลัว ที่ให้ความอนุเคราะห์ให้คำปรึกษางานวิจัยและกรุณาให้คำปรึกษาตลอดจนปรับปรุงแก้ไข ข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง ผู้วิจัยตระหนักถึงความตั้งใจจริงและของท่านทั้งหลาย และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณคณะผู้ปกครองนักเรียนชั้นระดับชั้นอนุบาลปีที่ ๒ โรงเรียนบ้านห้วยทราย ที่ให้ความร่วมมือ และอำนวยความสะดวกแก่ผู้วิจัยในการทดลองรวมทั้งเก็บข้อมูลจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

นางสาวชนกนันท์ เหล่ามูล
ผู้วิจัย

สารบัญ	
เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
สารบัญ	ค
บทที่ ๑ บทนำ	๑
ความเป็นมาและความสำคัญ	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๒
สมมติฐานการวิจัย	๒
ขอบเขตการวิจัย	๒
นิยามศัพท์เฉพาะ	๓
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๓
กรอบแนวคิดในการวิจัย	๔
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๕
๑. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก	๕
๒. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์	๑๓
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	๒๒
ประชากร	๒๒
ตัวแปรที่ศึกษา	๒๒
เครื่องมือในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	๒๒
การเก็บรวบรวมข้อมูล	๒๔
วิธีดำเนินการวิจัย	๒๔
การวิเคราะห์ข้อมูล	๒๔
บทที่ ๔ ผลการวิจัย	๒๖
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๒๖
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๒๖
บทที่ ๕ สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ	๒๙
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๒๙
สมมติฐานการวิจัย	๒๙
ขอบเขตการวิจัย	๒๙
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๒๙

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทที่ ๕ สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ (ต่อ)	๒๙
สรุปผลการวิจัย	๒๙
อภิปรายผล	๓๐
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้	๓๑
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	๓๑
ภาคผนวก	๓๔

สารบัญตาราง

เรื่อง	หน้า
ตารางที่ ๑ รูปแบบ One-group pretest-posttest design	๒๔
ตารางที่ ๒ ผลการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ก่อนและหลังที่ได้รับการจัดกิจกรรม	๒๖
ตารางที่ ๓ ผลการวิเคราะห์คะแนนความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัยโดย การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ แยกเป็นรายด้าน	๒๗

สารบัญภาพ

เรื่อง

หน้า

ภาพที่ ๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๕

ภาพที่ ๒ แผนภูมิเปรียบเทียบคะแนนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ก่อนและหลังการจัด
กิจกรรม

๒๘

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาพการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ รวมทั้งกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) เป้าหมายยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา ในทศวรรษที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๒ - ๒๕๖๑) แผนยุทธศาสตร์ชาติด้านเด็กปฐมวัย (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) นำไปสู่การกำหนดทักษะสำคัญสำหรับเด็กในศตวรรษที่ ๒๑ ที่มีความสำคัญต่อการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีความสอดคล้องและทันต่อการเปลี่ยนแปลงทุกด้าน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ๒๕๖๐.)

การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง ๖ ปีบริบูรณ์ อย่างเป็นองค์รวมบนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการตามวัยของเด็กแต่ละคนให้เต็มตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ๒๕๖๐.๒)

การจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยจึงเป็นการจัดการศึกษาในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษา เด็กจะได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ตามวัยและความสามารถของแต่ละบุคคลและมุ่งเด็กมีพัฒนาการตามวัยเต็มตามศักยภาพ และมีความพร้อมในการเรียนรู้ต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ๒๕๖๐.๒๖)

กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการเด็กได้หลายด้าน เพราะธรรมชาติของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ส่งเสริมให้เด็กได้แสดงออกทางความคิดและจินตนาการอย่างอิสระเปิดโอกาสให้เด็กเป็นผู้ริเริ่ม มีการยืดหยุ่นได้ตามความต้องการและความสนใจของเด็ก โดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการออกแบบการจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดพัฒนาการอย่างเต็มศักยภาพ ควรเน้นให้มีสื่อของจริงให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริง มีโอกาสสังเกต สำรวจ ค้นคว้า ทดลอง แก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยครูเป็นผู้กำกับดูแลกระตุ้นให้แรงเสริม ดังนั้น การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จึงเป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งการเรียนรู้เหล่านี้ของเด็กจะพัฒนาให้เด็กดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข ส่งเสริมให้เด็กได้เข้าใจตนเองและผู้อื่น มีความคิดอิสระ รู้จักที่จะให้การช่วยเหลือ การแบ่งปัน ความร่วมมือ และเรียนรู้ที่จะคิดและตัดสินใจ (รุ่งรวี กนกวิบูลย์ศรี. ๒๕๕๕: ๑๙๙)

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัยนั้น เด็กส่วนใหญ่มีปัญหาด้านความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก และเนื่องจากเด็กในระดับปฐมวัยยังไม่มีกล้ามเนื้อตัว ไม่มีทักษะในการประสานการใช้มือและสายตา กล้ามเนื้อเล็กยังไม่แข็งแรง ไม่สามารถใช้มือได้อย่างคล่องแคล่ว ตลอดจนการใช้ ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ อาจเป็นเพราะเด็กไม่ได้รับการส่งเสริมการพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กเท่าที่ควร เนื่องจากสภาพการอบรมเลี้ยงดูจากทางบ้านที่มักไม่ปล่อยให้เด็กทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง ซึ่งทำให้มีผลเสียต่อการพัฒนาการของเด็ก ในขณะเดียวกันผู้ปกครองมีค่านิยมในการเร่งให้เด็กเขียนหนังสือได้ โดยไม่คำนึงถึงความพร้อมของเด็ก และกระบวนการจัดกิจกรรมของครูผู้สอนในโรงเรียนยังขาดกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กเฉพาะด้าน (สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. ๒๕๕๗: ๒๙)

จากสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนปฐมวัยระดับชั้นอนุบาลปีที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ โรงเรียนบ้านห้วยทราย ได้พบสภาพปัญหาดังเช่นกล่าวข้างต้น ครูผู้สอนจึงหาวิธีการที่จะแก้ปัญหา โดยใช้ชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ประกอบด้วยกิจกรรม การระบายสี การพิมพ์ภาพ การขยำกระดาษ การฉีก ตัด ปะ การติดวัสดุ การปั้น และการสร้างภาพ ซึ่งครูผู้สอนคาดหวังว่าจะนำชุดกิจกรรมมาจัดเพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของนักเรียนปฐมวัยระดับชั้นอนุบาลปีที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ โรงเรียนบ้านห้วยทรายให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

๒. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถทางด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

สมมติฐานการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานของการวิจัย ดังนี้

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์มีมีคะแนนความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

๑. กลุ่มเป้าหมาย เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ ๒ จำนวน ๑๗ คน กลุ่มโรงเรียนบ้านห้วยทราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต ๓

๒. ตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัย มีดังนี้

๒.๑ ตัวแปรต้น คือ การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

๒.๒ ตัวแปรตาม คือ ความสามารถทางด้านกล้ามเนื้อมัดเล็ก

๓. ระยะเวลาในการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ระยะเวลาในการทดลองอยู่ในภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ ใช้เวลาทำการทดลอง ๔ สัปดาห์ สัปดาห์ละ ๓ วัน คือ วันจันทร์ พุธ ศุกร์ ได้รับทั้งสิ้น ๑๒ ครั้ง ในช่วงกิจกรรมสร้างสรรค์ เวลา ๙.๔๐ - ๙.๕๐ น. ของทุกวัน

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้มีความชัดเจน ผู้วิจัยได้กำหนดความหมายของคำศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

๑. **เด็กปฐมวัย** หมายถึง นักเรียนชาย - หญิง อายุระหว่าง ๔ - ๕ ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ ของโรงเรียนบ้านห้วยทราย จำนวน ๑๗ คน

๒. **การพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็ก** หมายถึง ความสามารถในการบังคับใช้กล้ามเนื้อมือ นิ้วมือและตาโดยแบ่งออกเป็น ๕ ด้าน คือ

๒.๑ ความคล่องแคล่ว หมายถึง ความชำนาญในการใช้มือและนิ้วมือในการปฏิบัติกิจกรรมเช่น การหยิบ จับ ถือ เป็นต้น

๒.๒ ความยืดหยุ่น หมายถึง ความสามารถในการเคลื่อนไหวมือและนิ้วมือได้เต็มขีดจำกัดของการเคลื่อนไหวนั้น ๆ เช่น การกด การขยำ การบีบ

๒.๓ ความสามารถในการควบคุม หมายถึง ความสามารถควบคุมการใช้มือและนิ้วมือได้ในการปฏิบัติกิจกรรม

๒.๔ การประสานสัมพันธ์กัน หมายถึง การใช้นิ้วมือและมือทั้งสองข้างปฏิบัติกิจกรรมรวมกันได้โดยการประสานสัมพันธ์กันกับตา

๒.๕ การรับรู้โดยใช้การสัมผัส หมายถึง ความสามารถในการใช้มือและนิ้วมือในการปฏิบัติกิจกรรมโดยการสัมผัสกับวัตถุ

๓. **กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์** หมายถึง การดำเนินกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกทางความคิด จินตนาการ ได้สำรวจและจัดกระทำกับวัตถุโดยตรง เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็ก ฝึกความสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อมือ นิ้วมือ แขน ไหล่ ให้ทำงานประสานสัมพันธ์กับสายตา และส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์

ประโยชน์ที่ได้รับ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับประโยชน์จากการวิจัย ดังนี้

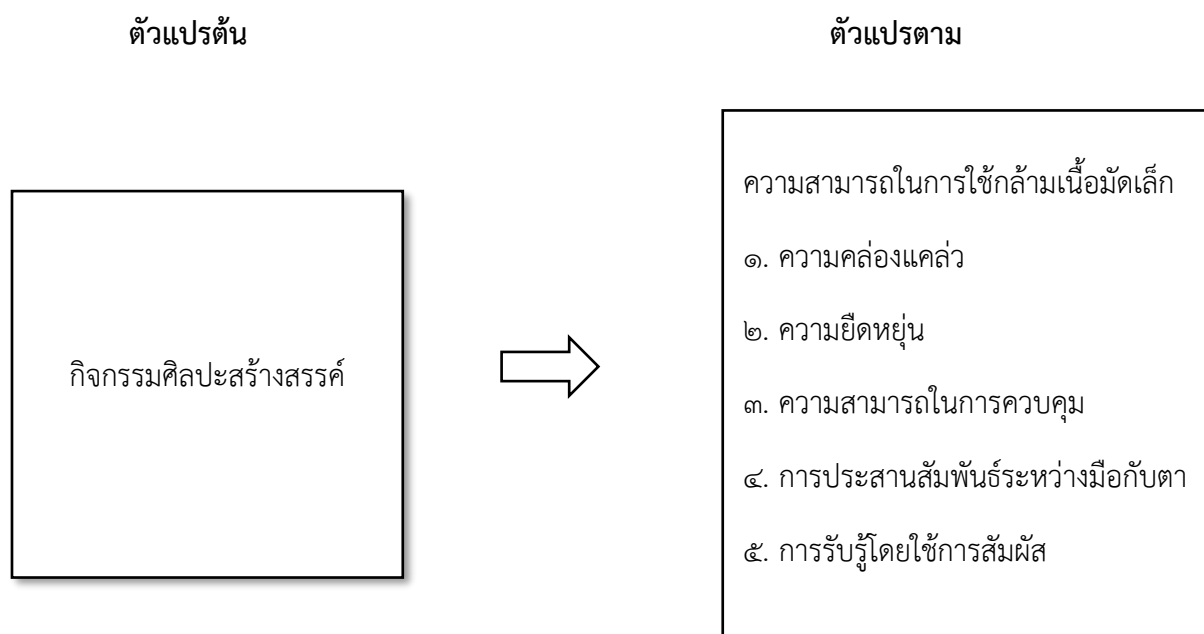
๑. เด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาลปีที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ โรงเรียนบ้านห้วยทราย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์มีพัฒนาการกล้ามเนื้อมัดเล็กดีขึ้น

๒. ครูผู้สอนนำชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์มาบูรณาการในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ ๒ โรงเรียนบ้านห้วยทราย ในปีการศึกษาถัดไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษางานวิจัยที่มุ่งส่งเสริมความสามารถทางด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับพัฒนาการวัยของเด็ก ผู้วิจัยได้ศึกษาจากแนวคิดเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ที่เด็กจะได้ฝึกทักษะความสามารถทางด้านกล้ามเนื้อมัดเล็ก คือ การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ซึ่งเด็กจะรู้จักและคุ้นเคยเป็นอย่างดี ทั้งนี้กิจกรรมยังเปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สนุก ได้รับความสนใจของเด็กได้ดี

ซึ่งผู้วิจัยสนใจและได้นำขอบข่ายของพัฒนาการด้านสติปัญญาในความสามารถทางด้านกล้ามเนื้อมัดเล็ก มากำหนดเป็นตัวแปรตามในการวิจัยทั้งหมด ๕ ตัวแปร ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง การพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัย โดยใช้ชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

๑. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก

- ๑.๑ ความหมายของความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก
- ๑.๒ ความสำคัญของความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก
- ๑.๓ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก
- ๑.๔ ทักษะการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก
- ๑.๕ พัฒนาการความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก
- ๑.๖ การจัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก
- ๑.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก

๒. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

- ๒.๑ ความหมายของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์
- ๒.๒ ความสำคัญของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์
- ๒.๓ ทฤษฎีเกี่ยวกับกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์
- ๒.๔ ประเภทของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์
- ๒.๕ หลักการในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์
- ๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก

๑. ความหมายของความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก

อริษฐาน พูลศิลป์ศักดิ์กุล (๒๕๕๖: ๑๑๑) กล่าวว่า กล้ามเนื้อมัดเล็กเป็นกล้ามเนื้อที่ใช้ในการทำงานละเอียดที่ไม่ต้องอาศัยการเคลื่อนไหวของร่างกาย ส่วนใหญ่เป็นการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กที่นิ้วมือโดยต้องทำงานสัมพันธ์กับสายตาด้วย

พรณี ข.เจนจิต (๒๕๕๘: ๔๖) กล่าวว่า ความสามารถในการบังคับการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อแขน มือ และนิ้วมือ ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยสัมพันธ์กับสายตา (Foman and Fleet, ๑๙๐๘) เน้นว่าเป็นความสามารถในการปรับตัวที่เด็กมีทักษะการใช้มือในการปฏิบัติงานในชีวิตประจำวันได้ เช่น การช่วยเหลือตัวเอง การแต่งตัว การทำงานต่าง ๆ ตลอดจนการเล่น

กระทรวงศึกษาธิการ (๒๕๖๐ : ๔๑) ได้กล่าวถึงการพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กไว้ว่าเป็นการพัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อมัดเล็ก กล้ามเนื้อมือ นิ้วมือ การประสานสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อมือและระบบประสาทตา มือได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน โดยจัดกิจกรรมให้เด็กได้เล่นเครื่องเล่นสัมผัสเล่นเกมการศึกษา ผูกช่วยเหลือตนเองในการแต่งกาย หยิบจับชิ้นส่วนและใช้วัสดุอุปกรณ์ศิลปะ เช่น สีเทียน กรรไกรพู่กัน ดินเหนียว ฯลฯ

๒. ความสำคัญของความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก

เกียรตินิพนธ์ อมาตยกุล (๒๕๕๙:๙) กล่าวถึง ความสำคัญของความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กไว้ ดังนี้ มือของคนเราคือฐานของสมองผู้ที่ได้รับการบริหารมือมาตั้งแต่เด็ก ๆ จะเป็นผู้ที่มีสมองดี มีความคิดฉับไว การฝึกฝนความคล่องแคล่ว ว่องไวของการใช้กล้ามเนื้อนิ้วมือมีความสัมพันธ์อย่างมากกับความคิดอันฉับไวของเด็ก ในทางตรงกันข้ามเด็กที่ไม่มีความสามารถเคลื่อนไหวนิ้วมือได้คล่องแคล่วมักจะคิดอะไรช้าไปด้วย

อธิษฐาน พูลศิลป์ศักดิ์กุล (๒๕๕๖ : ๑๑๑) กล่าวว่า กล้ามเนื้อมัดเล็กเป็นอวัยวะที่สำคัญหนึ่งในการประกอบกิจวัตรประจำวันด้วยตนเอง เช่น การติดกระดุม การรูตชิป แปร่งฟัน ผูกเชือกรองเท้า งานศิลปะ รวมทั้ง การขีดเขียน ถ้าเด็กใช้กล้ามเนื้อเล็กได้อย่างคล่องแคล่ว จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ เช่น ด้านสติปัญญาให้ดีขึ้นเพราะกล้ามเนื้อมัดเล็กมีส่วนทำให้เด็กได้ใช้มือสำรวจสังเกต จากการสัมผัสจับต้องในทุก ๆ กิจกรรม

อรุณี หรดาล (๒๕๖๐ : ๑๐๑) กล่าวว่า พัฒนาการด้านร่างกายเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของร่างกาย การเจริญเติบโต และความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อใหญ่กล้ามเนื้อเล็ก และการทำงานประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อส่วนต่างๆ ในการเคลื่อนไหวที่เด็กวัยนี้ใช้เป็นเครื่องมือในการสำรวจตนเองและโลกรอบตัว การส่งเสริมและพัฒนาด้านร่างกายให้แก่เด็กปฐมวัย นอกจากจะช่วยให้เด็กเจริญเติบโตมีโครงสร้างพื้นฐานของร่างกายสมวัยแล้วยังช่วยเสริมสร้างกระดูกและกล้ามเนื้อใหญ่แข็งแรงทำงานได้อย่างประสานสัมพันธ์กันช่วยการเชื่อมโยงของเซลล์ประสาท กระตุ้น การทำงานของสมอง และยังช่วยเตรียมความพร้อมในการเขียนให้แก่เด็ก การจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาด้านร่างกายให้แก่เด็กปฐมวัยควรมีความเหมาะสมกับบุคลิกภาพหรือความพร้อมของแต่ละบุคคลโดยมีแนวทางการจัดที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คำนึงถึงความปลอดภัยและให้เด็กเรียนรู้อย่างมีความสุข ทั้งนี้กิจกรรมที่จัดควรให้ครอบคลุมทั้งด้านสุขภาพอนามัย การใช้กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กโดยเลือกใช้ กิจกรรมและสื่ออุปกรณ์ที่หลากหลายให้สอดคล้องกับลักษณะของกิจกรรม เด็กปฐมวัยกับการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก ได้แก่ การเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อนิ้วมือ มือ รวมทั้งการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตาเป็นพัฒนาการทางร่างกายที่มีความสำคัญต่อเด็กมาก ดังจะเห็นได้จากเด็กต้องใช้มือ และประสาทสัมพันธ์ระหว่างมือกับตาในการทำกิจกรรมต่าง ๆ การหยิบจับสิ่งของ ทำกิจวัตรประจำวัน เช่น การอาบน้ำ แปร่งฟัน การใส่และถอดกระดุม การผูกเชือกรองเท้าการรับประทานอาหาร การหยิบจับภาชนะ การร้อยลูกปัด การเล่นเกมเล่น ฯลฯ นอกจากนี้ในการทำงานศิลปะและการขีดเขียน เด็กจะต้องบังคับมือและนิ้วมือให้ได้ก่อนจึงจะสามารถวาดภาพระบายสีและจับดินสอเขียนตัวอักษร จะเห็นได้ว่าพัฒนาการด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กและการทำงานประสานกันระหว่างมือกับตาเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการเขียน และการอ่านหนังสือของเด็กด้วย

จากการศึกษาความสำคัญของการพัฒนาทักษะการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก สรุปได้ว่า การพัฒนาทักษะการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อเด็กปฐมวัย เนื่องจาก กล้ามเนื้อมัดเล็กเป็นอวัยวะที่สำคัญ การเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อมัดเล็กสัมพันธ์กับตา ซึ่งส่งผลไปยังสมองของเด็กช่วยให้การพัฒนาการของการรับรู้และสติปัญญาที่ว่องไว และสามารถทำกิจวัตรประจำวันได้คล่องแคล่ว ตลอดจนพื้นฐานความสามารถในการเขียนของเด็กต่อไป

๓. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก

Gesell (อ้างถึงใน รวิพร ผาด่าน, ๒๕๕๗, น.๑๙-๒๐) กล่าวถึง ทฤษฎีพัฒนาการของกิเซลซึ่งเป็น นักจิตวิทยาพัฒนาการว่า ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กสามารถ แบ่งออกเป็นระยะและมี ขั้นตอนพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็กนั้นมีความสำคัญแก่ชีวิตเพราะเป็น รากฐานของบุคคลเมื่อเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่พฤติกรรมของบุคคลจะมีอิทธิพลมาจากสภาพความพร้อมทางร่างกาย ได้แก่ กล้ามเนื้อ ต่อมกระดูก และ ประสาทต่าง ๆ สิ่งแวดล้อมเป็นเพียง ส่วนประกอบของการเปลี่ยนแปลง โดยที่กิเซลได้แบ่งพัฒนาการของเด็ก ออกเป็น ๔ ด้าน ดังนี้

๑. พฤติกรรมด้านการเคลื่อนไหว (Motor Behavior) เป็นความสามารถของร่างกายที่ครอบคลุมถึงการ บังคับอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกายและความสัมพันธ์ทางด้านการเคลื่อนไหวทั้งหมด

๒. พฤติกรรมด้านการปรับตัว (Adaptive Behavior) เป็นความสามารถในการประสานงานระหว่างระบบ การเคลื่อนไหวกับระบบความรู้สึก (Motor Sensory Coordination) เช่น ประสานงานระหว่างตากับมือ (Eye-Hand Coordination) ซึ่งดูได้จากความสามารถในการใช้มือของเด็ก (Manipulation) เช่น ในการตอบสนองต่อ สิ่งที่เป็นบาศก์ การสั่นกระดิ่ง การแกว่งกำไล ฯลฯ ฉะนั้น พฤติกรรมด้านปรับตัวจึงสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางการ เคลื่อนไหว

๓. พฤติกรรมทางด้านภาษา (Language Behavior) ประกอบด้วยวิธีสื่อสารทุกชนิดเช่น ท่าทางการ เคลื่อนไหวท่าทางกาย ความสามารถในการเปล่งเสียง

๔. พฤติกรรมทางด้านนิสัยส่วนตัวและสังคม (Personal-Social Behavior) เป็นความสามารถในการ ปรับตัวของเด็กระหว่างบุคคลกับกลุ่มภายใต้แวดล้อม และสภาพความเป็นจริงนับเป็นการปรับตัวที่ต้องอาศัยความ เจริญของสมอง และระบบการเคลื่อนไหวประกอบในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก

กิเซลพบว่าก่อนที่คนเราจะทำอะไรง่าย ๆ เช่น หยิบอาหารใส่ปากได้นั้น มีการเรียนรู้หลายขั้น ขั้นแรก ทารกใช้มือตะปบ ขั้นต่อมาจับของด้วยมือ ๔ นิ้วติดกันฝ่ามือ โดยเริ่มใช้ฝ่ามือตอนใกล้ๆ สันมือ ต่อมาจะเลื่อนไปใช้ ใจกลางมือ ครั้นแล้วใช้หัวแม่มือค่อย ๆ เลื่อนมาจับ ขั้นสุดท้าย คือการหยิบของด้วยนิ้วหัวแม่มือกับปลายนิ้ว ยิ่งไป กว่านั้น กิเซลได้ตั้งข้อสังเกตว่าการควบคุมปฏิบัติการแห่งกล้ามเนื้อของคนเรามีพัฒนาการเริ่มจากศีรษะจรดเท้า เรียกว่า Cephalo-Caudal Sequence คือหันศีรษะได้ก่อนชันคอ แล้วจึงคว้า คืบ นั่ง คลาน ยืน เดิน และวิ่ง ตามลำดับ ส่วนพัฒนาการควบคุมปฏิบัติการกล้ามเนื้อ เริ่มจากใกล้ลำตัวก่อน เรียกว่า Proximodistal Sequence ที่แขนขาของทารกย่อมบังคับการเคลื่อนไหวแขนขาได้ก่อนมือและเท้าเด็กใช้แขนคล่องก่อนมือและใช้มือคล่อง ก่อนนิ้วดังนั้นเด็กเล็ก ๆ เมื่อต้องการจับอะไรก็คว้าไปทั้งตัวต่อมาจึงยื่นออกไปเฉพาะแขนแล้วจึงใช้มือและนิ้ว ดังกล่าวถ้าจะให้เด็กเล็ก ๆ เขียนหนังสือมักจะตัวโตเพราะกล้ามเนื้อมือยังใช้ไม่คล่อง ได้แต่วาดแขนไปกว้าง ๆ ต่อมาเมื่อการบังคับกล้ามเนื้อบรรลุภาวะแล้วจึงให้เขียนตัวเล็ก ๆ ได้เพราะสามารถบังคับกล้ามเนื้อมือและ นิ้ว ได้

จากการศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการใช้กล้ามเนื้อเล็ก สรุปได้ว่าเด็กมีพัฒนาการของ ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กเริ่มจากการเคลื่อนไหวอวัยวะในส่วนของกล้ามเนื้อใหญ่ก่อนแล้วจึงค่อย ๆ พัฒนาเป็นการใช้กล้ามเนื้อเล็ก ซึ่งจะเป็นไปตามวุฒิภาวะและการเรียนรู้ของเด็ก การที่เด็กจะรับรู้ประสาท สัมผัสของการทำงานประสานสัมพันธ์กันได้อย่างคล่องแคล่วของกล้ามเนื้อเล็กนั้นจะอาศัยความรู้สึกละ ประสพการณ์ของเด็ก ซึ่งจะช่วยให้การควบคุมกล้ามเนื้อเล็กเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๔. ทักษะการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก

ทักษะการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก เป็นการบริหารส่วนต่าง ๆ ของร่างกายที่เล็กกว่า เช่นการจับคว่ำสิ่งของ ระหว่างนิ้วชี้และนิ้วโป้ง หรือ การกวาดนิ้วเท้าบนพื้นทราย การฝึกกล้ามเนื้อมัดเล็กเหล่านี้ ไม่ใช่แค่ขยับนิ้วมือหรือนิ้วเท้าเท่านั้น ยังรวมไปถึง การใช้ริมฝีปากและลิ้นในการชิมรส และรับรู้ลักษณะรูปทรงสิ่งของ ซึ่งเรียกได้ว่าเป็นการบริหารกล้ามเนื้อเล็กเช่นกัน โดยปกติแล้วทักษะการเคลื่อนไหวทั้งสองชนิดจะพัฒนาไปพร้อม ๆ กัน เพราะการเล่นของเด็กส่วนใหญ่จะใช้กล้ามเนื้อทั้งสองแบบทำงานร่วมกันนั่นเอง

ในเด็กวัยแรกเกิด สมอยังไม่เติบโตเพียงพอที่จะควบคุมการเดิน การเคลื่อนไหวต่าง ๆ โดยพัฒนาการของร่างกายจะเริ่มจากหัวก่อนและไล่ลงไปทีละตัว ซึ่งเราจะเห็นว่าเด็กแรกเกิดนั้นจะสามารถควบคุมปาก ริมฝีปาก หน้า และลิ้นได้ดี ขณะที่ส่วนอื่น ๆ ของร่างกายจะถูกพัฒนาขึ้นตามหลัง

เด็กจะเรียนรู้การตั้งคอก่อนที่จะตั้งไหล่และหลังให้ตรง เด็กจะสามารถควบคุมการเคลื่อนไหวของแขน ก่อนควบคุมการใช้มือและไล่ไปถึงการใช้นิ้วหยิบจับสิ่งของ ซึ่งร่างกายของคนเราช่วงวัยเด็กจะพัฒนาทักษะกล้ามเนื้อมัดใหญ่ก่อนกล้ามเนื้อมัดเล็กเสมอ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเด็กจะสามารถนำมือมาประสานกันได้ก่อนที่จะเรียนรู้การสลับของเล่นผ่านมือจากซ้ายไปขวาหรือจากขวาไปซ้าย ทักษะทั้งสองชนิดจะทำได้ดีขึ้นเรื่อย ๆ ในวัยหัดเดิน และชำนาญขึ้นเมื่อร่างกายเติบโต

๕. พัฒนาการความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก

ดวงเดือน ศาสตราจารย์ (๒๕๕๕:๑๑๗-๑๒๙) สรุปพัฒนาการด้านความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กวัยต่างๆจากของกิเซลไว้ดังนี้

อายุ ๓ ขวบ

- ๑.ตอก่อนไม่ได้สูง ๙ ก้อน
- ๒.ตอก่อนไม่เป็นรูปสะพานได้
- ๓.หยิบลูกกวาดใส่ขวดได้ ๑๐ เม็ด ในเวลา ๓๐ วินาที
- ๔.เขียนรูปร่างกลมตามแบบได้
- ๕.เขียนรูปกากบาทได้
- ๖.จัดรูปเหลี่ยมใส่ช่องได้ถูกต้องตามแบบ
- ๗.กินอาหารได้เองโดยไม่หกเลอะเทอะ
- ๘.รินน้ำจากเหยือกได้
- ๙.ใส่รองเท้าได้เอง
- ๑๐.ใส่เสื้อที่ไม่มีกระดุมได้

อายุ ๔ ขวบ

- ๑.เลียนแบบวางก้อนไม่เป็นรูปประตูได้
- ๒.วาดรูปคนมีส่วนสำคัญ ๒ ส่วน
- ๓.วาดรูปกากบาท
- ๔.พับกระดาษได้ ๓ ทบ (ตามแบบ)
- ๕.ล้างหน้า ล้างมือ และแปรงฟันได้เอง
- ๖.ใส่เสื้อผ้าและถอดได้เองเฉพาะชั้นนอก

อายุ ๕ ขวบ

- ๑.ต่อก้อนไม้ทำขึ้นบันไดได้ ๒ ชั้น
- ๒.วาดรูปสามเหลี่ยมเหมือนแบบ
- ๓.แต่งตัวและถอดเสื้อผ้าได้เอง โนไม่ต้องช่วยเหลือ

อายุ ๖ ขวบ

- ๑.เล่นต่อก้อนไม้ทำบันไดได้ ๓ ชั้น
- ๒.วาดรูปคนมีส่วนคอ มือและใส่เสื้อผ้า
- ๓.แต่งตัวและผูกเชือกรองเท้าได้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (๒๕๕๔:๓๘-๔๐) กล่าวถึงความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กดังนี้

วัย ๔-๕ ปี

- ๑.เสียบคลิประดาขลงบนกระดาข
- ๒.จับดินสอด้วยนิ้วมือในท่าทางที่ถูกต้อง
- ๓.พับกระดาษซ้อนกัน ๓ ทบได้และใช้นิ้วรูดตามรอยพับ
- ๔.ประกอบภาพตัดต่อ ๖-๑๐ ลงในกรอบ
- ๕.มีความคล่องแคล่วในการใช้กรรไกรตัดกระดาษเป็นรูป สี่เหลี่ยมและสามเหลี่ยม
- ๖.ปั้นดินน้ำมันเป็นรูปร่างหายาๆ ที่ผู้อื่นอาจไม่เข้าใจความหมาย
- ๗.เขียนรูปมีหัว มีตัวมีส่วนต่างๆของร่างกายที่สำคัญได้
- ๘.เขียนรูป สี่เหลี่ยมหรือ สามเหลี่ยมตามแบบได้
- ๙.สามารถเขียนเส้นตามรอยปะ
- ๑๐.วาดรูปบ้านแบบง่ายๆ
- ๑๑.ระบายสีรูปทรงและแบบอิสระให้ง่าย ที่มีขนาดใหญ่ภายในขอบรูป
- ๑๒.สามารถพับนิ้วมือของตนเองเอาขึ้นหรือหกดลงทีละนิ้ว
- ๑๓.สามารถกะขนาดรูปร่างของสิ่งของรู้ว่าอะไรเล็กหรือใหญ่

วัย ๕-๖ ปี

- ๑.สามารถรับลูกบอลที่โยนมาจากระยะไกล ๑ เมตร
- ๒.ใช้อุปกรณ์ต่างๆประกอบกันเล่นดิน น้ำมัน เช่น ขวด
- ๓.กรอกน้ำ-ทราย ลงในภาชนะและเทออกได้
- ๔.ไขและหมุนลูกบิดประตูด้วยกุญแจ
- ๕.เปิดปิดเข็มกลัดที่มีขนาดใหญ่
- ๖.ร้อยด้ายขึ้นลงผ่านรูที่เจาะกระดาษฝึกการเย็บ
- ๗.ต่อแท่งไม้เป็นรูปต่างๆได้
- ๘.ประกอบภาพตัดต่อจำนวนไม่เกิน ๑๒ ชิ้นเข้าด้วยกัน (ไม่มีกรอบ)
- ๙.ประกอบภาพตัดต่อ ๑๖ - ๒๐ ชิ้นเข้าด้วยกันลงในกรอบ
- ๑๐.ใช้กรรไกรได้คล่อง ตัดกระดาษตามรอยเป็นภาพต่างๆได้
- ๑๑.ปั้นดินน้ำมันเป็นรูปสิ่งของที่มีรายละเอียด สื่อความหมายให้ผู้อื่นได้เข้าใจ
- ๑๒.เขียนรูปมีหัว มีตัว มีขาแขนและมือได้

- ๑๓ เขียนรูป สี่เหลี่ยมตามค าสั่งโดยไม่มีแบบ
- ๑๔.ลอกแบบตัวพยัญชนะขนาดสูง ๒-๔ เซนติเมตร
- ๑๕.เขียนตัวพยัญชนะ ตามรอยปะได้
- ๑๖.เขียนชื่อตัวเองได้
- ๑๗.ระบายสีภาพที่มีความละเอียดเล็กโดยอยู่ในขอบเขต

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (๒๕๕๒, น.๒๔) กล่าวถึง พัฒนาการความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กดังนี้

อายุ ๓ ปี

๑. ใช้มือจับดินสอหรืออุปกรณ์อย่างถูกวิธีในการขีดเขียน
๒. วาดวงกลมตามวิธีที่มีผู้ทำให้ดู
๓. วาดรูปวงกลมตามรูปตัวอย่าง
๔. วาดรูปคนที่มีส่วนประกอบอย่างน้อยสามส่วน
๕. จับและใช้กรรไกรเล็กที่ปลายมนตัดกระดาษได้
๖. ปักหมุดในช่อง ขนาดหมุดใหญ่ ๑ - ๒ ได้
๗. ร้อยลูกปัดขนาดเล็ก ประมาณเส้นผ่านศูนย์กลาง ๑ ซม.

สถาบันราชานุกูล กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (๒๕๕๕, น.๒๘) กล่าวถึงพัฒนาการความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก อายุ ๒-๓ ปี ดังนี้

๑. ร้อยลูกปัดขนาดกลาง จำนวน ๕ เม็ด
 - เส้นผ่าศูนย์กลาง ขนาด ๒ เซนติเมตร
 - มีรูขนาด ๐.๕ เซนติเมตร
 - เชือกมีปลายข้างหนึ่งแข็ง เช่น เชือกผูกรองเท้า ปลายเชือกอีกข้างมีลูกปัดผูกอยู่ ๑ เม็ด
๒. ร้อยลูกปัดขนาดใหญ่ จำนวน ๕ เม็ด
 - เส้นผ่าศูนย์กลาง ขนาด ๓ เซนติเมตร
 - มีรูขนาด ๑ เซนติเมตร
 - เชือกมีปลายข้างหนึ่งแข็ง ปลายเชือกอีกข้างมีลูกปัดผูกอยู่ ๑ เม็ด พร้อมกล่องพลาสติก

จากการศึกษาพัฒนาการทักษะการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก สรุปได้ว่า พัฒนาการทักษะการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กจะมีพัฒนาการเป็นไปอย่างมีขั้นตอน เริ่มจากการบังคับกล้ามเนื้อใหญ่ให้แข็งแรงก่อนแล้วจึงจะบังคับกล้ามเนื้อเล็กได้ อาจกล่าวได้ว่าเริ่มจากง่ายไปหายาก ซึ่งแต่ละช่วงจะมีความแตกต่างกันไปตามวุฒิภาวะ และการได้รับการส่งเสริมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ

๖. การจัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก

รุ่งรวี กนกวิบูลย์ศรี(๒๕๕๕, น.๑๙๐) กล่าวถึง การส่งเสริมความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก นอกจากกิจกรรมการระบายสียังมีกิจกรรมอีกหลายรูปแบบที่สามารถพัฒนากล้ามเนื้อมือและตา เช่น กิจกรรมปั้น กิจกรรมการร้อยลูกปัด ร้อยหลอดกาแฟ กิจกรรมการเล่นเครื่องเล่นพลาสติกสร้างสรรค์ที่ต้องมีไม้เสียบต่อ ส่งเสริมการช่วยเหลือตนเองเริ่มตั้งแต่การแต่งตัว ใช้มือจับช้อนส้อมกินอาหาร หรือแม้แต่การทำงานบ้าน เช่น การใช้ไม้

หนีบหนีบผ้าที่ตาก การพับผ้า การกรอกน้ำใส่ขวด การซักผ้า บิดผ้า การทำอาหาร เคี้ยวผัก หั่นผักด้วยมีดพลาสติก ปอกไข่ต้ม หรือปั่นขนมบัวลอย ฯลฯ เป็นต้น

นลินี เชื้อวนิชชากร (๒๕๕๕, น.๑๕๖) กล่าวถึง วิธีการสร้างกล้ามเนื้อให้แข็งแรงไว้ ดังนี้

๑. บริหารข้อมือ ข้อมือก็มีส่วนสำคัญในการมีพัฒนาการกล้ามเนื้อที่ตีเช่นเดียวกันโดยกิจกรรมที่เด็ก ๆ จะต้องใช้ข้อมือที่แข็งแรงคือ การเขียน เด็กบางคนอาจจะเขียนไม่ได้ หรือเขียนบ่อย ๆ ส่วนหนึ่งมาจากพัฒนาการกล้ามเนื้อที่ไม่แข็งแรงตั้งแต่เล็ก ๆ จึงควรฝึกให้ใช้ข้อมือโดยการวาดภาพบนกระดาษที่ติดอยู่ที่ฝาผนังบ้าน เพราะจะช่วยข้อมือได้กระดกขึ้น เป็นการฝึกข้อมือให้เคลื่อนไหวมากขึ้นกว่าการเขียนบนโต๊ะเพียงอย่างเดียว

๒. ฝึกใช้นิ้วให้สนุก ควรหากิจกรรมที่ลูกได้สนุกกับการขยับและเคลื่อนไหวนิ้ว เช่นร้องเพลงนิ้วโป้งอยู่ไหน หรือฝึกให้ลูกใช้ปลายนิ้วโป้งแตะกับปลายนิ้วชี้ กลาง นาง ก้อย ซึ่งในช่วงแรกๆ ลูกจะทำได้ไม่ค่อยถนัด ก็อาจฝึกให้ทำไปพร้อม ๆ กับการเปิดเพลงให้เข้าจังหวะ การใช้นิ้วได้อย่างแข็งแรง จะทำให้เด็ก ๆ สามารถหยิบจับสิ่งของชิ้นเล็ก ๆ ได้อย่างมั่นคง และยังเป็นพื้นฐานของการจับดินสอเขียนเมื่อเข้าโรงเรียน

๓. ฝึกช่วยเหลือตัวเอง การฝึกให้ลูกช่วยเหลือตัวเองตามความสามารถที่เหมาะสมกับวัยจะช่วยให้ลูกได้ฝึกฝนพัฒนาการด้านต่าง ๆ ซึ่งเด็กในวัยนี้พัฒนาการของกล้ามเนื้อส่วนใหญ่ที่ทำได้ คือ ถอดกางเกง ใส่เสื้อ ติดกระดุม เปิดฝาขวด เปิดประตู ปิดล็อก ถือช้อนและส้อม ถือแก้วน้ำ เป็นต้น

กฤษณา รักนุช (๒๕๖๐ : น.๒-๓) กล่าวว่า กล้ามเนื้อมือจะมีการพัฒนาที่ดีที่สุดในช่วงอายุ ๔ – ๕ ปี การพัฒนากล้ามเนื้อมือควรทำต่อเนื่องและสม่ำเสมอจึงควรจัดกิจกรรม เช่น การลากเส้น การวาดภาพ การฉีก ตัด ปะ กระดาษให้เป็นรูปต่าง ๆ และการปั้น ซึ่งล้วนเป็นการส่งเสริมความสามารถของกล้ามเนื้อมัดเล็กให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จากการศึกษาการจัดกิจกรรมส่งเสริมการพัฒนาทักษะการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก สรุปได้ว่าการจัดกิจกรรมส่งเสริมการพัฒนาทักษะการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กนั้น ทำได้โดยให้เด็กฝึกทักษะในการใช้มือหยิบจับสัมผัสกับวัตถุ สื่อ และอุปกรณ์ที่หลากหลาย ตลอดจนการเคลื่อนไหวของมือให้ประสานสัมพันธ์กัน โดยการส่งเสริมให้ฝึกฝนทักษะในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมการปั้นแป้งต่าง ๆ กิจกรรมฉีก ปะกระดาษ กิจกรรมการร้อยต่าง ๆ รวมทั้งกิจกรรมในชีวิตประจำวัน

๗. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก

หทัยรัตน์ สงสม.(๒๕๕๖: บทความ) ผลการใช้ชุดการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัยปีที่ ๒ โรงเรียนเทศบาล ๕ (บ้านตลาดเก่า) ผลการวิจัยพบว่า

๑.ชุดการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัยปีที่ ๒ โรงเรียนเทศบาล ๕ (บ้านตลาดเก่า) เทศบาลนครยลา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ปีการศึกษา ๒๕๕๖ มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด ๘๐/๘๐ กล่าวคือ ชุดการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็ก มีประสิทธิภาพ ๙๑.๕๓/๙๓.๗๑

๒.เด็กที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้ชุดการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กมีการพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กแตกต่างจากก่อนการจัดประสบการณ์โดยใช้ชุดการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

เซลเต็น (อ้างถึงใน รวิพร ผาด่าน, ๒๕๕๗, น.๒๑) ได้ศึกษาถึงความแม่นยำในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กและการสังเกตพฤติกรรมการทำงานระหว่างกล้ามเนื้อมัดเล็กของนักเรียนที่เป็นอัมพาตไม่สามารถเดินได้กับเด็กปกติ โดยนักเรียนที่เป็นอัมพาตไม่สามารถเดินได้ต้องประสบกับความยากลำบากมากกว่านักเรียนที่มีร่างกายและ

สภาพแวดล้อมทางการศึกษาปกติเช่น มีข้อจำกัดด้านการเขียนการทำกิจกรรมในห้องเรียนทั้งนี้ได้มีมาตรฐานในการทดสอบทักษะต่าง ๆ ด้านการใช้กล้ามเนื้อเล็กเพื่อหาระดับมาตรฐานของสติปัญญาที่เด็กต้องเกิดทักษะในการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับเด็กการวิเคราะห์ผลด้านการทำงานของกล้ามเนื้อเล็กโดยทำการวัดซ้ำหลาย ๆ ครั้ง ผลปรากฏว่าการทำงานของกล้ามเนื้อเล็กและพฤติกรรมในการทำงานทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติ

ผกา กานต์ น้อยเนียม. (๒๕๕๖, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กอายุ ๔-๕ ปี ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยดินกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ เด็กปฐมวัยชาย - หญิง อายุระหว่าง ๔-๕ ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๕๖ โรงเรียนศรีสำโรงวิทยา อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จำนวน ๑๕ คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มมา ๑ ห้องเรียน จาก ๕ ห้องเรียนจากนั้นผู้วิจัยทำการทดสอบความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กโดยใช้แบบทดสอบเชิงปฏิบัติที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แล้วเลือกเด็กที่ได้คะแนนต่ำ จำนวน ๑๕ คน เพื่อการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยดิน ระยะเวลาในการทดลอง ๘ สัปดาห์ สัปดาห์ละ ๓ วัน วันละ ๔๐ นาที เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยดิน และแบบทดสอบวัดความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก ซึ่งแบบทดสอบมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างพัฒนาการกับจุดประสงค์ (IOC) อยู่ระหว่าง ๐.๖๗-๑.๐๐ และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .๘๘ การวิจัยครั้งนี้ใช้แผนการวิจัยแบบ One-Group Pretest-Posttest Design และวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติ t-test แบบ Dependent Sample ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กอายุ ๔-๕ ปี หลังจากได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยดินโดยภาพรวม ($\bar{X}$ = ๔๗.๑๓) อยู่ในระดับดี และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านความคล่องแคล่วในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก ($\bar{X}$ = ๑๑.๘๖) ด้านความยืดหยุ่นในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก ($\bar{X}$ = ๑๑.๖๐) ด้านความสามารถในการควบคุมในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก ($\bar{X}$ = ๑๒.๐๗) และด้านการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา ($\bar{X}$ = ๑๑.๖๐) อยู่ในระดับดี เมื่อเปรียบเทียบกับก่อนการจัดกิจกรรมพบว่าทั้งโดยรวม (t = ๔๑.๘๓) และรายด้าน (t = ๒๑.๔๓, ๒๔.๓๙, ๓๙.๕๘ และ ๑๙.๐๙) สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ สรุปว่าการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยดินส่งเสริมให้เด็กอายุ ๔-๕ ปี มีความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กสูงขึ้น

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการใช้กล้ามเนื้อเล็กสรุปได้ว่า การพัฒนาทักษะการใช้กล้ามเนื้อเล็กของกล้ามเนื้อ มือ นิ้วมือ และการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา เป็นพื้นฐานสำคัญในชีวิตประจำวันและการทำกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งการเคลื่อนไหวสัมผัส หยิบจับสิ่งต่าง ๆ ของเด็กยังไม่พัฒนาเต็มที่ ต้องอาศัยการฝึกหัดและเตรียมความพร้อม เช่นการจัดกิจกรรมศิลปะประเภทวาดภาพระบายสี การตัด ฉีก ปะ การขยำ การร้อย การปั้น ล้วนเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เป็นการพัฒนากล้ามเนื้อนิ้วมือให้แข็งแรงตลอดจนการพัฒนากล้ามเนื้อมือและตาให้ประสานสัมพันธ์กันได้ดีจนพร้อมที่จะลากเส้นมือ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการเขียนที่จะนำไปสู่การเขียนในระดับประถมต่อไป

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

๑. ความหมายของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

สรวยพร กุศลส่ง (๒๕๕๙: ๑๑๔) กล่าวว่า กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกระบวนการถ่ายทอดความคิดสร้างสรรค์จินตนาการธรรมชาติ ประสบการณ์ อารมณ์ ความรู้สึก เพื่อสื่อสารและแสดงออกผ่านสื่อวัสดุให้ผู้อื่นเข้าใจเกิดเป็นผลงานที่ออกมา ซึ่งการจัดกิจกรรมศิลปะจะไม่มีการบังคับให้เด็กทำ แต่เป็นกิจกรรมเสรีที่让孩子ทุกคนสามารถทำได้เมื่อตัวเองเกิดความต้องการพอใจและสนใจ โดยใช้ศิลปะหรือวิธีการต่าง ๆ เป็นเครื่องมือในการจัดกิจกรรม เช่น การวาดภาพ ระบายสีพิมพ์ภาพ ปั้น ดึง ตัดปะ การประดิษฐ์ ฯลฯ โดยเด็กจะใช้ประสาทสัมผัสในการรับรู้ และการเคลื่อนไหวร่างกายในการควบคุมลำตัว แขน นิ้วมือให้ประสานสัมพันธ์กันกับการใช้เครื่องมือต่าง ๆ เพื่อสร้างผลงานทางศิลปะตามความต้องการของตนเอง

ฉวีวรรณ จันทร์อ่อน (๒๕๖๒: ๓) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ให้กับเด็กปฐมวัย หมายถึง การจัดกิจกรรมศิลปะให้กับเด็กปฐมวัยในแต่ละวัน นับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับเด็กปฐมวัย นอกจากจะได้อพัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเล็กและการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับสายตาแล้ว กิจกรรมศิลปะยังสอดคล้องกับแบบแผนการเรียนรู้ของสมอง หรือที่เรียกว่า Brain Base Learning (BBL) อีกด้วย เด็กจะได้ฝึกปฏิบัติจริง มีประสบการณ์ตรง เรียนรู้ผ่านการสังเกตและฝึกกิจกรรมอย่างหลากหลายเพื่อพัฒนาจุดเชื่อมต่อของใยประสาทภายใต้สภาพแวดล้อมที่ผ่อนคลาย มีอิสระทางความคิด กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมที่สามารถพัฒนากล้ามเนื้อเล็กได้เป็นอย่างดีและยังเชื่อมโยงพัฒนาการของอวัยวะหลายส่วน ทำให้เกิดจุดเชื่อมต่อของใยประสาทที่สามารถพัฒนาไปสู่แบบแผนการเรียนรู้ของสมอง ในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ครูควรส่งเสริมจัดกิจกรรมให้เด็กมีประสบการณ์ตรงและฝึกปฏิบัติอย่างหลากหลาย

พรเพ็ญ บัวทอง. (๒๕๕๕: ๓) กล่าวว่า กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการเด็กได้หลายด้าน เพราะธรรมชาติของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ส่งเสริมให้เด็กได้แสดงออกทางความคิด และจินตนาการอย่างอิสระ เปิดโอกาสให้เด็กเป็นผู้ริเริ่ม มีการยืดหยุ่นได้ตามความต้องการและความสนใจของเด็ก เป็นกิจกรรมที่ทำให้เกิดกระบวนการกลุ่ม ส่งเสริมให้เด็กมีพฤติกรรมที่เหมาะสม เมื่อเด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กัน โดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยควรเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการออกแบบการจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นให้เกิดพัฒนาการอย่างเต็มศักยภาพควรเน้นให้มีสื่อของจริงให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริง มีโอกาสสังเกต สำรวจ ค้นคว้า ทดลองแก้ปัญหาด้วยตนเอง

จากการศึกษาความหมายของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ สรุปได้ว่า กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ หมายถึง กิจกรรมที่ใช้ศิลปะด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การวาดภาพ ระบายสีพิมพ์ภาพ ปั้น ดึง ตัดปะ การประดิษฐ์ ฯลฯ ในการถ่ายทอดความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ ธรรมชาติ ประสบการณ์ อารมณ์ ความรู้สึก และสะท้อนความคิดของตัวเองออกมาเป็นผลงานผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า ซึ่งในระหว่างการทำกิจกรรม หรือสร้างสรรคงานศิลปะนั้น เด็กจะมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้าง และสิ่งแวดล้อมรอบตัว

๒. ความสำคัญของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

วลัยภรณ์ สิงห์น้อย (๒๕๕๖: ๑๓) กล่าวว่า ศิลปะช่วยฝึกการใช้จินตนาการอย่างอิสระ ซึ่งจะมีผลให้เด็กเป็นคนกล้าคิด กล้าทำ กล้าริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ ทำให้เด็กได้แสดงออกในสิ่งที่ตนคิดและรู้สึกโดยเฉพาะในเด็กเล็กที่ยังไม่สามารถสื่อสารทางตัวอักษรได้ดี ทำให้เด็กรักการทำงานและมีความภาคภูมิใจในตนเองเมื่อการสร้างสรรคงานศิลปะของเด็กแต่ละชิ้นเสร็จสิ้นลง งานศิลปะช่วยฝึกความประณีตและอารมณ์เพราะในขณะที่เด็กพยายามควบคุม

มือให้สามารถวาด ระบายสีหรือประดิษฐ์สิ่งหนึ่งสิ่งใดให้สำเร็จนั้นต้องใช้ความตั้งใจ ความพยายามและใช้อารมณ์ที่สงบนิ่ง ทำให้เด็กเป็นคนมีสุนทรียภาพ มีความละเอียดอ่อนในจิตใจ รู้คุณค่าในธรรมชาติ ศิลปะ วัตถุหรือรูปแบบความคิด

ประนัตตา รัตนไตรมาส (๒๕๕๗: ๑๑) กล่าวว่า การทำงานศิลปะ จะทำให้เด็กแสดงออกถึงจินตนาการ อารมณ์ ความเพลิดเพลิน ความรู้สึกนึกคิดเพื่อเกิดการเรียนรู้และค้นพบสิ่งต่าง ๆ จากการสำรวจ ทดลอง กับสื่ออุปกรณ์ทางศิลปะด้วยตัวของเด็กเอง

รวีพร ผาด่าน (๒๕๕๗: ๓) กล่าวว่า กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์นั้นเป็นกิจกรรมที่พัฒนาความสามารถของเด็กในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เกิดประโยชน์กับตัวเด็กทั้งนั้น ไม่จำเป็นที่จะเป็นการคิด จินตนาการที่จะสร้างผลงานของตนเอง ถ่ายทอดความรู้สึกผ่านคลายความเครียดทางอารมณ์ ลดความกดดัน ความคับข้องใจและลดความก้าวร้าว เคลื่อนไหวร่างกายส่วนต่าง ๆ มีทักษะในการทำงานร่วมกับเพื่อนโดยการแบ่งปันสิ่งของให้กับเพื่อน และมอบหมายหน้าที่ต่าง ๆ ในด้านการดูแลความสะอาดอุปกรณ์ นอกจากนั้นกิจกรรมศิลปะจะช่วยฝึกในด้านการคิดแล้วยังเป็นกิจกรรมที่เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริง

จากการศึกษาความสำคัญของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ สรุปได้ว่า กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อเด็กปฐมวัย เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้สำรวจ สังเกตสิ่งต่าง ๆ รอบตัว และฝึกฝนให้เด็กแสดงออกทางด้านความคิด จินตนาการ และความรู้สึกอย่างอิสระเสรี ช่วยให้เกิดผ่อนคลายอารมณ์ สร้างนิสัยการทำงานร่วมกันเกิดเป็นพฤติกรรมทางสังคมที่ดี

๓. ทฤษฎีเกี่ยวกับกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

โลเวนเฟลด์ (Lowenfeld, ๑๙๕๔ อ้างถึงใน พัชรี ผลโยธิน และวรนาท รักสกุลไทย ๒๕๕๗: ๑๖) ได้แบ่งลำดับขั้นของพัฒนาการทางศิลปะเด็กพร้อมกับกำหนดช่วงอายุในแต่ละขั้นไว้ดังนี้

๑. ขั้นการขีดเขียน (Scribbling Stage) พัฒนาการระยะนี้อยู่ในช่วงอายุประมาณ ๒-๔ ปีโดยช่วงต้น พฤติกรรมของเด็กแสดงออกในลักษณะการขีดเขียนอย่างเปะปะ ไม่สามารถ บังคับทิศทางได้ เมื่อเด็กสามารถบังคับกล้ามเนื้อใหญ่ได้ดี ลักษณะเส้นจะยาวมากขึ้น มีทิศทาง ไกล่เคียงกัน เส้นซ้ำ ๆ วน ๆ อาจดูละเอียด ๆ แต่ก็มองเห็นได้ว่าแตกต่างจากช่วงต้น เมื่อเด็กผ่านขั้นขีดเขียนที่ควบคุมได้เด็กจะมีพฤติกรรมที่ควบคู่กับการขีดเขียนคือการเล่าเรื่อง การพูดสิ่งที่ทำ บางครั้งภาพที่เด็กวาดดูไม่รู้เรื่องไม่สามารถเข้าใจได้ จะเข้าใจก็ต่อเมื่อได้ฟังจากการเล่าของเด็ก ในช่วงนี้เด็กจะมีจินตนาการสูง

๒. ขั้นก่อนสัญลักษณ์ (Pre - Symbolic Stage) พัฒนาการระยะนี้อยู่ในช่วงอายุประมาณ ๔ - ๗ ปี เป็นการพัฒนาต่อเนื่องจากขั้นสุดท้ายของการขีดเขียนที่เด็กสามารถควบคุมกล้ามเนื้อได้ดีขึ้น เด็กจะสามารถขีดเขียนเป็นรูปร่างตามความคิดของตน เช่น รูปวงกลมแสดงแทนศีรษะ ความสำเร็จในขั้นนี้สำคัญมาก เพราะจะตอบสนองต่อความเชื่อมั่นในตนเองของเด็ก

๓. ขั้นสัญลักษณ์ (Symbolic Stage) พัฒนาการระยะนี้อยู่ในช่วงอายุประมาณ ๗-๙ ปี ในขั้นนี้เด็กจะแสดงออกมาเป็นสัญลักษณ์ ซึ่งสัญลักษณ์เหล่านั้นแสดงให้เห็นถึงความคิดรวบยอดของคนและสิ่งแวดล้อม ผลงานศิลปะของเด็กในขั้นนี้จะแตกต่างกันในรายละเอียด แต่ไม่แตกต่างกันในชนิดของสัญลักษณ์

๔. ขั้นเริ่มต้นเหมือนจริง (Inceptive Realism Stage) พัฒนาการระยะนี้อยู่ในช่วงอายุ ๙ - ๑๑ ปี การแสดงออกทางศิลปะในขั้นนี้ เริ่มมีแนวโน้มที่จะไปสู่การมองเห็นสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง และเป็นธรรมชาติมากขึ้น เด็กจะพยายามถ่ายทอดสิ่งต่าง ๆ ตามที่ตาเห็นถ่ายทอดความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ตามการรับรู้

๕. ขั้นเหมือนจริงเชิงวิเคราะห์ (Analytical Realism Stage) พัฒนาการระยะนี้อยู่ในช่วงอายุระหว่าง ๑๑-๑๓ ปี การทำงานศิลปะในขั้นนี้เริ่มพัฒนาสู่การเขียนแบบเหมือนจริงมากขึ้นการใช้สี รูปร่าง ช่องไฟ พื้นผิว จะพิถีพิถันมากขึ้นจนเป็นข้อสังเกตในการเปลี่ยนแปลงจากขั้นก่อนจนเห็นได้อย่างชัดเจน เช่น มีการสร้างบรรยากาศมีมวลสั้ว แจ่มใส

๖. ขั้นเหมือนจริง (Realism Stage) พัฒนาการระยะนี้อยู่ในช่วงอายุ ๑๓ - ๑๕ ปีเด็กวัยนี้รู้จักวิจารณ์ วิเคราะห์ตัวเอง เด็กสามารถดูงานศิลปะออก ดูผลงานศิลปะได้เข้าใจมากขึ้นแสดงออกได้ดีถ่ายทอดได้ตามความต้องการ

๗. ขั้นค้นพบตัวเอง (Recoverable Stage) พัฒนาการระยะนี้อยู่ในช่วงอายุ ๑๕ ปีเป็นต้นไป ในขั้นนี้เด็กได้รวบรวมเอาปัญหาอุปสรรคและประสบการณ์ต่าง ๆ ที่พบในขั้นที่หกเป็นฐานนำไปสู่การค้นพบตัวเอง

เคลล็อก (Kellogg ๑๙๖๗, อ้างถึงใน Olive R. Francks. ๑๙๗๙: ๑๕) ได้ศึกษางานด้านการขีด การเขียนของเด็ก และได้ให้ความคิดเห็นว่าเด็กทั่วโลกมีระบบของกระบวนการในด้านการพัฒนางานศิลปะเป็นขั้นเป็นตอนที่มีความเหมือนกัน โดยมีวงจรของการพัฒนาจะเริ่มต้นจากอายุ ๓ ขวบหรืออายุก่อน ๒ ขวบเล็กน้อยจนไปถึงอายุ ๔-๕ ขวบและได้จำแนกออกเป็น ๔ ขั้นตอนทำให้เข้าใจถึงความสำคัญของผลงานการขีด การเขียน ทางด้านศิลปะที่มีต่อเติมการพัฒนาการใช้ชีวิตของเด็กไว้ดังนี้

ขั้นที่ ๑ ขั้นการขีดเขียน (pracement stage) ซึ่งเป็นของการทดลองให้เด็กอายุ ๒ - ๓ ขวบ ได้มีการขีด การเขียน ตามจินตนาการและตามธรรมชาติของเด็ก ซึ่งเด็กมักจะขีดเขียนเป็นเส้น ๆ ลักษณะต่าง ๆ เช่น เส้นตรง เส้นโค้ง เส้นซิกแซก และวงกลม ฯลฯ ลงบนกระดาษพื้นผิวของวัสดุอื่น ๆ ตามอิสระ

ขั้นที่ ๒ ขั้นเขียนเป็นรูปร่างต่าง ๆ (shape stage) ซึ่งการทดลองนี้ได้ทำการทดลองกับเด็กอายุ ๓ หรือ ๔ ขวบ ซึ่งจะพบได้ว่าการขีด การเขียน ของเด็กที่มีการเริ่มเป็นรูปร่างขึ้น

ขั้นที่ ๓ ขั้นรู้จักการออกแบบ (design stage) ซึ่งขั้นตอนนี้เด็กเริ่มที่จะมีความสามารถที่มีความหลากหลายรวมกันของการขีด การเขียน ที่เป็นรูปร่างที่หลากหลายเข้าด้วยกันและทำให้เกิดขึ้นเป็นรูปโครงสร้างหรือเค้าโครงได้

ขั้นที่ ๔ ขั้นของการวาดแสดงออกมาเป็นภาพ (pictorial stage) อันนี้เป็นลักษณะของการขีด การเขียน ของเด็กที่มีอายุ ๔ หรือ ๕ ขวบ ซึ่งเริ่มที่จะแยกแยะวัตถุที่มีความเหมือนกันตามมาตรฐานของผู้ใหญ่ได้

ในวัยนี้ ความคิดของเด็ก ๆ จะเป็นไปอย่างอิสระและต่อเนื่อง ซึ่งเป็นวิถีทางที่เด็กแสดงการเป็นตัวของตัวเองออกมาต่อโลก เด็ก ๆ จะแสดงความรู้สึกนึกคิดที่ตนเอง โลกของเขานั้นมักมีการขีดๆ เขียนๆ และเป็นพื้นฐานการพัฒนาตนเองของเด็ก งานศิลปะของเด็กเป็นการแสดงความคิด ความรู้สึกอันเป็นเอกลักษณ์ในแต่ละขั้นตอนของการพัฒนาของชีวิต ในความหมายนี้คือ งานของศิลปะโดยการขีดๆเขียนๆ เป็นการแสดงออกของเด็กแต่ละคนอันเป็นเอกลักษณ์ของเขาเอง ผู้ใหญ่ควรจะเป็นอิสระในการสังเกต และให้ความเป็นธรรมชาติแก่ศิลปะประเภทขีดๆเขียนๆ ของเด็ก จิตรกรและนักค้นคว้าหลายท่านได้ค้นพบว่า งานศิลปะของเด็กนั้นมีความสวยงามมากหรือจะกล่าวได้ว่า งานออกแบบในสมัยปัจจุบันได้มาจากงานศิลปะขีดๆเขียนๆของเด็ก

ปีคาซโซ(Picasso อ้างถึงใน Kellogg และ odel ๑๙๖๗: ๒๒) กล่าวว่า ผู้ใหญ่ไม่ควรสอนเด็กในการวาดรูป แต่ควรเรียนจากเด็กและจิตรกรที่ทำงาน Abstract Art หลายคนได้กลับไปศึกษาศิลปะของเด็ก ๆ เพื่องานศิลป์

ของตนเองการศึกษาถึงรูปแบบต่าง ๆ ของการวางตำแหน่งของภาพของเด็ก ยกตัวอย่างเช่น เด็กอาจจะขีดเขียนลงบนกระดาษด้านซ้าย ด้านขวา หรือตรงกลางของกระดาษ

เคลล็อก (Kellogg, อ้างถึงใน Olive R. Francks. ๑๙๗๙: ๑๖) ได้จำแนกตำแหน่งของการขีดเขียนๆของเด็กออกเป็น ๑๗ ตำแหน่ง และยังได้รับการยืนยันจากนักค้นคว้าอื่น ๆ ว่าเด็กจะใช้รูปแบบของการวางตำแหน่งเหล่านี้ในการฝึกฝนในขั้นแรก ในแต่ละรูปแบบก็จะพบในแต่ละขั้นของการพัฒนาเด็ก เมื่อเด็กพบวิธีการขีดเขียนๆ เด็กก็จะพัฒนาตำแหน่งของภาพด้วย ซึ่งก็กลายเป็นส่วนหนึ่งที่สะสมอยู่ในตัวเด็กตลอดเวลาของการพัฒนา ด้านศิลปะจนกระทั่งโตเป็นผู้ใหญ่

ขั้นเขียนเป็นรูปร่าง (shape stage)

หลังจากผ่านขั้นที่ ๑ ไปไม่นาน เด็กอายุ ๓ หรือ ๔ ขวบ เริ่มจะมีการขีด การเขียน ที่เป็นรูปร่างขึ้นมาและถ้าสังเกตเด็กอย่างใกล้ชิดจะพบว่าเด็กจะค่อยๆ เปลี่ยนแปลงจากการขีดเขียนไปมาเป็นเส้นไปเป็นแบบที่เป็นรูปร่าง โดยขั้นแรกเด็กจะขีดๆ เขียนๆ โดยผ่านการลากเส้นไปมาหลายๆครั้งด้วยสีเทียน ดินสอ หรือพู่กัน รูปร่างของภาพมักจะมีคามหมายและค่อยๆ ชัดเจนขึ้น แต่ไม่มีเส้นของความชัดเจน หลังจากนั้นเด็กจะค่อยๆ ค้นพบรูปร่างแบบต่าง ๆ ในขณะเดียวกันเส้นที่แสดงออกมาของเด็กในขอบเขตของรูปร่างก็ชัดเจนขึ้น เด็กจะวาดรูปร่างต่าง ๆ ที่มีความคุ้นเคยได้ เช่นวงกลม วงรี สีเหลี่ยมจัตุรัส สีเหลี่ยมผืนผ้า สามเหลี่ยม รูปกากบาท ฯลฯ รูปแต่ละรูปจะเป็นการเรียนรู้ด้วยวิธีของตนเองหรือจากการฝึกฝน การขีด การเขียน ตลอดเวลา ผู้ใหญ่ไม่ควรที่จะสอนรูปร่างหรือให้แบบกับเด็กแต่ควรปล่อยให้เด็กได้ค้นพบเอง เพราะจะเป็นขั้นตอนของการพัฒนาสู่การเป็นนักศิลปะ

ขั้นรู้จักออกแบบ (design stage)

ในช่วงนี้เด็กมักจะเริ่มมีการนำรูปร่างต่าง ๆ มารวบรวมกันให้เกิดเป็นโครงสร้างที่คุ้นเคย เช่น การนำเอากากบาทลงในสีเหลี่ยมผืนผ้า หรือการนำเอาวงกลมเล็กใส่ในวงกลมใหญ่ เมื่อเด็กนำเอารูปร่างแบบต่าง ๆ มารวมกันเช่นนี้ก็แสดงได้ว่าเด็กเริ่มที่จะเข้าสู่ขั้นตอนที่เรียกว่า ขั้นรู้จักออกแบบ เด็กสามารถเรียนรู้ว่ารูปร่างแบบต่าง ๆ เหล่านั้นจะสามารถขยับตำแหน่งได้ เช่นวางติดกัน วางใกล้ๆ กัน หรือวางห่างกัน หรือนำเอารูปที่ ๒ หรือ ๓ หรือมากกว่านำมารวมกันเข้าเป็นแบบ

นอกจากนี้เด็กสามารถรวบรวมวัตถุรูปทรงแบบต่าง ๆ เข้าด้วยกัน มีความสามารถและรู้ว่าวัตถุต่าง ๆ ที่มีสี รูปร่าง น้ำหนัก คุณภาพ และมีชื่อเรียก การที่เด็กเอากากบาทใส่ลงในสีเหลี่ยมผืนผ้า นั้น หรือการเอาวงกลมเล็กใส่ลงในวงกลมใหญ่นั้น เด็กก็เริ่มที่จะได้เพิ่มประสบการณ์ทางด้านความคิดในการเห็นและแสดงออกถ่ายทอดออกมาเพิ่มการมีไหวพริบมากขึ้น

ขั้นการวาดแสดงเป็นภาพ (pictorial stage)

ในขั้นนี้ เด็กอายุ ๔ ถึง ๕ ขวบ มักที่จะเริ่มเขียนรูปแบบที่ให้มีภาพที่มีความชัดเจนพอที่ผู้ใหญ่จะรู้ได้ ในขั้นนี้เป็นการแสดงถึงความเป็นเด็กที่โตขึ้นและการมีจินตนาการ เด็กจะสามารถรวบรวมขั้นตอนต่าง ๆ ที่ผ่านมาข้างต้นทั้งหมดเข้าด้วยกันได้ดีขึ้น เพื่อมุ่งนำไปสู่ผลงานที่เป็นจริง และแสดงออกถึงพัฒนาการผลงานศิลปะด้วย

๔. ประเภทของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

กิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย มีวัตถุประสงค์ในการทำกิจกรรมหลากหลายชนิด ซึ่งถือว่าเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เด็กได้ฝึกการนับจำนวนได้อย่างดี และมีผู้กล่าวถึงประเภทของกิจกรรมศิลปะไว้ต่างกัันดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (๒๕๕๔: ๑๓ – ๑๔) แบ่งกิจกรรมทางศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัยเป็น ๗ ประเภท ดังนี้

๑. กิจกรรมวาดภาพและระบายสี เป็นกิจกรรมการสร้างภาพ ๒ มิติที่เด็กเขียนลง ไป ด้วยความรู้สึกของตนเองให้เป็นสัญลักษณ์ ลวดลายต่าง ๆ แทนการใช้คำพูด เช่น

๑.๑ การวาดภาพด้วยสีเทียนและสีไม้

๑.๒ การวาดภาพด้วยสีน้ำ เช่น พู่กัน ฟองน้ำ

๒. กิจกรรมการเล่นกับสีน้ำ

๒.๑ การเป่าสี

๒.๒ การหยดสี

๒.๓ การเทสี

๓. กิจกรรมการพิมพ์ภาพ

๓.๑ การพิมพ์ภาพด้วยส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย เช่น นิ้วมือ ฝ่ามือ ฯลฯ

๓.๒ การพิมพ์ภาพจากวัสดุธรรมชาติต่าง ๆ เช่น พืช ผัก ผลไม้ ฯลฯ

๓.๓ การพิมพ์ภาพจากวัสดุเหลือใช้ต่าง ๆ เช่น ฝาขวด ลูกกัญแจ ฯลฯ

๓.๔ การพิมพ์ภาพด้วยการขยี้กระดาษ

๓.๕ การให้เด็กใช้กระดาษบางวางซ้อนวัสดุที่มีลายนูนแล้วใช้ดินสอสีลูบ จะได้ภาพเหมือนแบบ

๔. การปั้น

๔.๑ คลึงให้เป็นเส้น ปั้นเป็นแผ่น ปั้นเป็นก้อนกลมหรือสี่เหลี่ยม

๔.๒ ปั้นตามเรื่องราวหรือนิทานที่ครูเล่าตามจินตนาการ

๔.๓ ปั้นแบ่งทำขนมง่าย ๆ เช่น ขนมบัวลอย เป็นต้น

๔.๔ ปั้นตามใจชอบ เป็นรูปคน สัตว์ สิ่งของเครื่องใช้และอื่น ๆ

๕. การฉีก ตัด ปะ กระดาษ เป็นกิจกรรมที่ใช้กระดาษต่างๆ มาฉีก ตัด และ นำมาติดบน กระดาษทำให้เป็นภาพ กระดาษที่ใช้ไม่ควรแข็งหรือเหนียวเกินไป เช่น กระดาษสีมัน กระดาษหนังสือพิมพ์ กระดาษวารสาร เป็นต้น การฉีก ตัด ปะกระดาษทำได้หลายวิธี ได้แก่

๕.๑ ฉีกกระดาษเป็นชั้นติดซ้อนเรียงกัน

๕.๒ ฉีกกระดาษเป็นชั้นติดลงบนภาพหรือขอบเขตที่กำหนดให้

๕.๓ ฉีกกระดาษลงบนรูปที่ตัดไว้แล้วให้เด็กฉีกกระดาษส่วนเกินออก

๕.๔ ฉีกกระดาษเป็นรูปทรงเรขาคณิต เช่น สามเหลี่ยม สี่เหลี่ยม วงกลม เป็นต้น

๕.๕ แบ่งกระดาษที่ฉีกเป็นรูปเรขาคณิตติดลงบนกระดาษอีกแผ่นให้เป็นรูปต่าง ๆ

๕.๖ ฉีกหรือตัดกระดาษอิสระเป็นรูปจินตนาการ

๖. งานพับกระดาษ เป็นการประดิษฐ์กระดาษให้มีลักษณะเป็นภาพ ๓ มิติ เป็นกิจกรรมที่ต้องอาศัยการทำงานประสานสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อตา มือ และนิ้วมือพับกระดาษให้เป็นภาพตามขั้นตอน โดยครูใช้การอธิบายประกอบแผนภูมิลำดับขั้นตอนการพับ ซึ่งลำดับขั้นตอนนั้นไม่ควรยากเกินความสามารถของเด็ก

๗. งานประดิษฐ์เศษวัสดุ เป็นการรวบรวมเศษวัสดุจากกระดาษ เช่น กล่อง กระดาษชนิดต่างๆ เศษกระดาษ กระดาษห่อของขวัญ แกนกระดาษชำระ ฯลฯ มาประดิษฐ์เป็นสิ่งต่างๆตามแบบอย่างหรือความคิดอิสระ และใช้วัสดุอื่น ๆ ในการประกอบหรือตกแต่งเพิ่มเติม เพื่อให้งานสมบูรณ์ขึ้น เช่น กาว กรรไกร เศษไหมพรม แท่งไม้ไอศกรีม หลอดกาแฟ รวมถึง งานกระดาษเส้นที่ใช้กาวประกอบรูปร่างต่างๆ

อุไรวรรณ มาตมุงคุญ (๒๕๕๔: ๒๙) ได้แบ่งกิจกรรมทางศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัยเป็น

๗ ประเภท ดังนี้

๑. กิจกรรมวาดเส้นและระบายสี

- ๑.๑ กิจกรรมวาดเส้นตามแบบมือ
- ๑.๒ การเขียนภาพด้วยสีเทียน
- ๑.๓ การเขียนภาพด้วยสีน้ำและสีเทียน
- ๑.๔ การสร้างสรรค์ด้วยสีตามแบบที่กำหนดให้
- ๑.๕ เทคนิคการขูดสีเทียน
- ๑.๖ การพับสี
- ๑.๗ การเป่าสี
- ๑.๘ เทคนิคสีซึม

๒. กิจกรรมศิลปะด้วยสื่อธรรมชาติ

- ๒.๑ การเขียนภาพด้วยนิ้วมือ
- ๒.๒ การวาดเส้นด้วยกาวลาเท็กซ์
- ๒.๓ การเขียนภาพด้วยใบตำลึง
- ๒.๔ การเขียนภาพด้วยขมิ้น
- ๒.๕ การเขียนภาพด้วยดอกอัญชัน
- ๒.๖ การเขียนภาพด้วยปูนแดง ดินลูกรัง
- ๒.๗ การเขียนภาพด้วยดินโคลน
- ๒.๘ การสร้างภาพด้วยดอกไม้ ใบหญ้า
- ๒.๙ การสร้างภาพด้วยน้ำมะนาวหรือสารส้ม
- ๒.๙ การเขียนภาพด้วยด่างทับทิม
- ๒.๑๐ เทคนิคการเขียนสีผสมทราย

๓. กิจกรรมภาพพิมพ์

- ๓.๑ ภาพพิมพ์จากวัสดุ
- ๓.๒ การพิมพ์ภาพด้วยเส้นด้าย
- ๓.๓ การพิมพ์ภาพด้วยกระดาษขุยม
- ๓.๔ การพิมพ์ภาพด้วยดินน้ำมัน

- ๓.๕ การพิมพ์ภาพด้วยใบไม้
- ๓.๖ การพิมพ์ภาพด้วยมันเทศและมะละกอ
- ๓.๗ การพิมพ์ภาพด้วยก้านกล้วย

๔. กิจกรรมประติมากรรม

- ๔.๑ การปั้นดินเหนียวหรือดินน้ำมัน
- ๔.๒ การปั้นก้อนแป้ง
- ๔.๓ การปั้นกระดาษาเปื่อยผสมแป้งเปียก
- ๔.๔ การปั้นหน้ากาก
- ๔.๕ การปั้นกระดาษา (ขยำกระดาษา)
- ๔.๖ โม่บาย

๕. กิจกรรมกระดาษา

- ๕.๑ การขยำกระดาษา
- ๕.๒ การสร้างสรรค์ภาพด้วยกระดาษาทึบ (หรือเศษกระดาษย่น)
- ๕.๓ กิจกรรมการฉีก ตัด ปะด้วยกระดาษา
- ๕.๔ กิจกรรมสร้างภาพด้วยวิธีโมเสก
- ๕.๕ การสร้างภาพด้วยกระดาษา (ปิดกระดาษา)
- ๕.๖ ศิลปะด้วยกระดาษม้วน
- ๕.๗ หน้ากากด้วยกระดาษา
- ๕.๘ การพับกระดาษา

๖. กิจกรรมประดิษฐ์ตกแต่ง

- ๖.๑ กิจกรรมประดิษฐ์ตกแต่ง
- ๖.๒ กิจกรรมการประดิษฐ์ตกแต่งภาพสัตว์ (ในน้ำ)
- ๖.๓ กิจกรรมประดิษฐ์ตกแต่งจากขวดพลาสติก
- ๖.๔ กิจกรรมประดิษฐ์เครื่องดนตรีด้วยเศษวัสดุ
- ๖.๕ กิจกรรมการประดิษฐ์เศษวัสดุ
- ๖.๗ กิจกรรมตกแต่งลายบนภาชนะดินเผา

๗. กิจกรรมการจัดนิทรรศการเด็ก

- ๗.๑ กิจกรรมนิทรรศการทุกสัปดาห์
- ๗.๒ กิจกรรมนิทรรศการวันสำคัญ
- ๗.๓ กิจกรรมนิทรรศการเสริมความรู้

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การแบ่งประเภทกิจกรรมศิลปะสามารถแบ่งเป็น ๗ ประเภทได้แก่ กิจกรรมวาดภาพและระบายสี กิจกรรมการเล่นกับสีน้ำ กิจกรรมการพิมพ์ภาพ กิจกรรมการปั้นกิจกรรมการฉีก ตัด ปะกระดาษา กิจกรรมการพับกระดาษา และกิจกรรมงาน ประดิษฐ์เศษวัสดุ และวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำกิจกรรมทุกกิจกรรมที่กล่าวมายังสามารถฝึกทักษะการนับจำนวนได้อีกด้วย

๕. หลักการในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

หลักการในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ในการจัดประสบการณ์ศิลปะสร้างสรรค์ให้กับเด็กต้องคำนึงถึงตัวเด็กเป็นสำคัญ ด้วยเหตุที่เด็กทุกคนมีขีดความสามารถในด้านศิลปะแตกต่างกัน แต่เด็กแต่ละคนก็สามารถที่จะพัฒนาได้ภายในขอบเขตความสามารถของตน ศิลปะเป็นแนวทางหนึ่งในการส่งเสริมการแสดงออกของเด็ก เด็กจะหาโอกาสที่จะแสดงออกด้วยการถ่ายทอดความรู้ความรู้สึกและความเข้าใจ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถ่ายทอดมาจากประสบการณ์และจินตนาการของเด็กแต่ละคน

เลิศ อานันท์นะ (๒๕๕๕: ๔๕) กล่าวว่า การแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ เป็น วิธีจัดประสบการณ์ศิลปะวิธีหนึ่งซึ่งมีคุณค่าแก่เด็ก ดังนี้

๑. เปิดโอกาสให้เด็กเลือกแนวความคิด หรือเนื้อเรื่องของตนเองในการแสดงออก
๒. เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกอย่างอิสระตามวิธีการของตน
๓. ให้สิทธิในการสร้างงานด้วยตนเอง

ปีเตอร์สัน (Peterson, ๑๙๕๘: ๑๐๑ อ้างถึงใน ธนวดี ศุภระกาญจน์ ๒๕๕๔: ๒๖) กล่าวว่าเด็กทุกคนมีขีดความสามารถของการสร้างสรรค์ในด้านศิลปะแตกต่างกัน แต่เด็กแต่ละคนก็สามารถปรับปรุงและพัฒนาขึ้นได้ภายในขอบเขต และความสามารถของตนเช่นเดียวกัน นอกจากนี้เด็กเล็ก ๆ มีการสร้างสรรค์และต้องการแสดงออกทั้งทางด้านความคิดและความรู้สึกต่างๆ ศิลปะเป็นแนวทางหนึ่งในการแสดงออกของเด็ก ซึ่งเด็กต้องการโอกาสได้แสดงออก ทั้งยังสามารถถ่ายทอดความรู้ความรู้สึก และความเข้าใจรวมทั้งบุคลิกภาพ และความเป็นอิสระของเด็กออกมาได้ สิ่งเหล่านี้ถ่ายทอดมาจากประสบการณ์ และจินตนาการของเด็กแต่ละคน

สุภารัตน์ เพชรจุ (๒๕๕๕: ๖๐) ได้เสนอแนะแนวทางการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยไว้ ดังนี้

๑. จัดกิจกรรมที่สนุกสนานและสอดแทรกความรู้ทางศิลปะบ้างเล็กน้อย เช่น ระบายสีด้วยแปรงหรือพู่กันขนาดใหญ่ การวาดภาพด้วยนิ้วมือและมือ เขียนรูปด้วยสีเทียน แท่งใหญ่ๆ ปั้นดินเหนียวหรือดินน้ำมัน (ให้เล่นกับดิน) ทำโครงสร้างต่างๆ ด้วยกล่องกระดาษ แท่งไม้ฉีกกระดาษปะติดเป็นภาพ พิมพ์ภาพด้วยวัสดุต่าง ๆ เช่น ไม้จิ้มฟัน ไม้ขีด แขนงไม้ เป็นต้น

๒. กระตุ้นให้แสดงออกโดยใช้เรื่องราวจากประสบการณ์ของเด็กเอง และมีตัวเองเข้าไปเกี่ยวข้องเสมอ เช่น ให้หัวข้อว่า ฉันกับครู ฉันกับเพื่อน ฉันกับพ่อแม่ ฉันไปตลาด สัตว์ที่ฉันชอบบ้านของฉัน เป็นต้น

๓. ขณะที่ทำงาน ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้เคลื่อนไหวได้เต็มที่ เพราะเด็กวัยนี้ไม่ชอบนั่งโต๊ะทำงานชอบทำงานบนพื้น หรือยืนที่โต๊ะ

๔. ให้ทำงานเป็นกลุ่มบ้าง เพื่อฝึกให้มีพัฒนาการทางสังคม แต่ครูต้องคอยช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดเพื่อให้ทำงานด้วยกันได้

๕. ตระหนักอยู่เสมอว่าต้องเปิดโอกาสให้เด็กแสดงออกมากที่สุด ผลงานจะเป็นเช่นไรไม่สำคัญ บางครั้งรูปจะดูเหมือนกับมีสีละอะ เส้นลายไม่แน่นอน นั่นคือสิ่งที่เด็กภาคภูมิใจอยากสอนวิธีการเขียนภาพเป็นขั้นตอน หรือเขียนให้ดูและให้เด็กทำตามหน้าที่ของครูคือผู้กระตุ้นด้วยคำพูด แล้วให้เด็กทำเอง เพื่อเป็นการเสริมความคิดสร้างสรรค์

๖. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

รวีพร ผาด่าน.(๒๕๕๗: ๕๖).ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์การฉีก ตัด ปะเศษวัสดุ ผลการวิจัยพบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์การฉีก ตัด ปะเศษวัสดุ มีความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กหลังการทดลองอยู่ในระดับดี ซึ่งสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑

คำวัง สมสุวรรณ (๒๕๕๔: ๗๔)ได้ศึกษาพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการปั้นดิน ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยก่อนการจัดกิจกรรมและหลังการจัดกิจกรรมการปั้นดินในแต่ละช่วงสัปดาห์มีพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อเล็กโดยเฉลี่ยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .๐๕$ และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการปั้นดินมีการเปลี่ยนแปลงและความแตกต่างของคะแนนพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อเล็กโดยเฉลี่ยรวมและแยกเป็นรายด้านก่อนการจัดกิจกรรมและหลังการจัดกิจกรรมในแต่ละช่วงสัปดาห์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .๐๕$ โดยเด็กปฐมวัยพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อเล็กโดยเฉลี่ยรวมและ แยกเป็นรายด้านหลังการจัดกิจกรรมในแต่ละช่วงสัปดาห์สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม

ธนรัตน์ เจือจันทร์ (๒๕๕๔: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยเส้นเชือก ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยภายหลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยเส้นเชือกในภาพรวมอยู่ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่เด็กปฐมวัยสามารถเรียนรู้และพัฒนาทักษะต่าง ๆ ผ่านกิจกรรมศิลปะได้ดี เพราะกิจกรรมศิลปะเปิดโอกาสให้เด็กได้ถ่ายทอดความคิดอย่างอิสระและนำมาสร้างเป็นผลงาน นอกจากนี้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ยังส่งเสริมทักษะและกระบวนการต่าง ๆ เช่นความสามารถในการแก้ปัญหากระบวนการพัฒนาสื่อความหมาย ทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ พฤติกรรมทางสังคม ทักษะทางภาษา ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย ในด้านการนับ การเปรียบเทียบการจัดลำดับ เป็นต้น ดังนั้นจึงควรเปิดโอกาสให้เด็กแสดง ได้ลงมือปฏิบัติและค้นหาความรู้ด้วยตัวเองซึ่งจะนำมาสู่การเรียนรู้ของเด็กเอง

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย

เด็กนักเรียนชาย – หญิง อายุระหว่าง ๔ – ๕ ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ ของโรงเรียนโรงเรียนบ้านห้วยทราย จำนวน ๑๗ คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ	กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์
ตัวแปรตาม	ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก

เครื่องมือในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือในการวิจัย

๑. แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัย
จำนวน ๑๒ แผน
๒. แบบบันทึกคะแนนความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัย

๑. การเลือกใช้แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัย

๑.๑ ศึกษาข้อมูลและค้นคว้าเอกสาร ตำรา วารสาร และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัย

๑.๒ ศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์แผนการจัดกิจกรรมระดับชั้นอนุบาลปีที่ ๒ รวมทั้งหลักสูตรและคู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ เพื่อเป็นแนวทางการในการเลือกใช้ชุดกิจกรรมและแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัย

๑.๓ เลือกใช้แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัย
จำนวน ๑๒ แผน

๑.๔ นำแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัย จำนวน ๑๒ แผน ที่ครูผู้สอนเลือกใช้ไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ

๑.๔.๑ นายสมรัช สมบูรณ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านห้วยทราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต ๓

๑.๔.๒ นางฉันทนา แดนสลัด ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนชุมชนบ้านห้วยหลัว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต ๓

๑.๔.๓ นายสมเกียรติ ศรีบุญลือ ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านห้วยทราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต ๓

เพื่อตรวจพิจารณาความเหมาะสมในประเด็นที่ศึกษา

๑.๕ นำแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัยที่ผู้เชี่ยวชาญตรวจพร้อมข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

๑.๖ นำแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัยไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักเรียนชาย – หญิง อายุระหว่าง ๔ – ๕ ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ ของโรงเรียนบ้านห้วยทรายจำนวน ๑๗ คน

๒. การเลือกใช้แบบบันทึกคะแนนความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

๒.๑ ศึกษาข้อมูลและค้นคว้าเอกสาร ตำรา วารสาร และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบบันทึกคะแนนความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัย

๒.๒ ครูผู้สอนได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็ก มาใช้ในงานวิจัยคุณภาพและวิธีการใช้แบบบันทึกคะแนนความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัย มาเพื่อเลือกใช้แบบบันทึกความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก ซึ่งมีทั้งหมด ๒ ชุด ดังนี้

๒.๒.๑ แบบบันทึกคะแนนความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลอง

๒.๒.๒ แบบบันทึกคะแนนความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัยหลังการทดลอง

แบบบันทึกคะแนนความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัย เป็นแบบรายการที่มีระดับการปฏิบัติ ๓ ระดับ คือ

๑.ปฏิบัติได้

๒.ปฏิบัติได้บ้าง

๓.ปฏิบัติไม่ได้

โดยหากทำได้ให้น้ำหนักคะแนนเท่ากับ ๒ คะแนน หากทำได้บ้างให้น้ำหนักคะแนนเท่ากับ ๑ คะแนน หากทำไม่ได้ให้น้ำหนักคะแนนเท่ากับ ๐ คะแนน โดยมีการประเมินเป็น ๕ รายการ คือ ความคล่องแคล่ว ความยืดหยุ่น ความสามารถในการควบคุม การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา การรับรู้โดยใช้การสัมผัส

๒.๓ นำแบบบันทึกคะแนนความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัยหลังการทดลองที่ครูผู้สอนเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ

๒.๓.๑ นายสมรัช สมบูรณ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านห้วยทราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต ๓

๒.๓.๒ นางฉันทนา แดนสลัด ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนชุมชนบ้านห้วยหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต ๓

๒.๓.๓ นายสมเกียรติ ศรีบุญลือ ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านห้วยทราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต ๓

เพื่อตรวจพิจารณาความเหมาะสมในประเด็นที่ศึกษา

๒.๔ นำแบบบันทึกคะแนนความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัยที่ผู้เชี่ยวชาญตรวจพร้อมข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมยิ่งขึ้นก่อนนำไปใช้จริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ตารางที่ ๑ รูปแบบ One-group pretest-posttest design

กลุ่มเป้าหมาย	คะแนนก่อนการทดลอง Pretest	เครื่องมือการวิจัย Treatment	คะแนนหลังการทดลอง Posttest
ER	T_1	x	T_2

ความหมายของสัญลักษณ์

ER	แทน	กลุ่มเป้าหมายในการทดลอง
T_1	แทน	การทดสอบก่อนการทดลอง (Pretest) โดยใช้แบบบันทึกคะแนนแบบทดสอบวัดความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัย
x	แทน	การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์
T_2	แทน	การทดสอบหลังการทดลอง (Posttest) โดยใช้แบบบันทึกคะแนนวัดความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัย

วิธีดำเนินการวิจัย

๑. ครูผู้สอนทำการประเมินความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กจากการใช้แบบบันทึกคะแนนความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัยเป็นคะแนนก่อนการทดลอง (Pretest)
๒. ดำเนินการทดลองโดยใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ที่ครูผู้สอนเลือกใช้ ดังนี้
 - ขั้นที่ ๑ นำเข้าสู่บทเรียน
 - ขั้นที่ ๒ ขั้นสอน ครูสอนขั้นตอน ให้นักเรียนดูและปฏิบัติตามขั้นตอน
 - ขั้นที่ ๓ นักเรียนฝึกปฏิบัติตามแผนการจัดกิจกรรม
๓. เมื่อดำเนินการทดลองครบทั้งหมดแล้วนำแบบบันทึกคะแนนความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัยมาประเมินความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัย (Posttest)
๔. นำข้อมูลที่ได้จากการประเมินความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กมาสรุปวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองไปวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ผลการทดลอง โดยใช้สถิติเพื่อหาค่าความถี่และร้อยละของความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของกลุ่มเป้าหมาย

$$\text{สูตร ร้อยละ (\%)} = \frac{n \times 100}{N}$$

เมื่อกำหนด	n	แทน	จำนวนข้อมูล ที่ต้องการนำมาหาค่าร้อยละ
	N	แทน	จำนวนผู้เรียน

สถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1 จำนวนค่าร้อยละ (Percentage)

จำนวนค่าร้อยละ (Percentage) คำนวณจากสูตร (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2550, น.116) ดังนี้

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ	P	แทน	ร้อยละ
	f	แทน	ความถี่ที่ต้องแปลงให้เป็นร้อยละ
	N	แทน	จำนวนความถี่ทั้งหมด

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

ผลของการวิจัยเรื่อง การพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัย โดยใช้ชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ โรงเรียนบ้านห้วยทราย ครูผู้สอนได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้นำเสนอเป็นลำดับ ดังนี้

๑. ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

๒. แผนภูมิแสดงการเปลี่ยนแปลงของความความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ก่อนและหลังทดลอง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

๑.ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัยระหว่างก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก	ก่อนทดลอง	หลังทดลอง
๑. ด้านความคล่องแคล่ว	๑๓	๓๐
๒. ด้านความยืดหยุ่น	๕	๒๒
๓. ด้านความสามารถในการควบคุม	๖	๒๒
๔. ด้านการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา	๘	๒๕
๕. ด้านการรับรู้โดยใช้การสัมผัส	๑๕	๓๒
รวม (คะแนนเต็ม ๑๗๐)	๔๗	๑๓๑
ร้อยละ	๒๗.๖๕	๗๗.๐๖

ตารางที่ ๒ ผลการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ก่อนและหลังที่ได้รับการจัดกิจกรรม

เด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาลปีที่ ๒ ที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์มีคะแนนความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง โดยก่อนการทดลองมีค่าร้อยละของคะแนน เท่ากับ ๒๗.๖๕ และหลังการทดลองมีค่าร้อยละของคะแนน เท่ากับ ๗๗.๐๖

ตารางที่ ๓ ผลการวิเคราะห์คะแนนความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัยโดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ แยกเป็นรายด้าน

ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก	ก่อนจัดกิจกรรม		หลังจัดกิจกรรม	
	Mean	S.D.	Mean	S.D.
๑. ด้านความคล่องแคล่ว	๑.๔๔	๐.๔๒	๑.๗๖	๐.๔๒
๒. ด้านความยืดหยุ่น	๐.๕๖	๐.๔๖	๑.๒๙	๐.๔๖
๓. ด้านความสามารถในการควบคุม	๐.๖๗	๐.๔๘	๑.๒๙	๐.๔๖
๔. ด้านการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา	๐.๘๙	๐.๕๐	๑.๔๗	๐.๕๐
๕. ด้านการรับรู้โดยใช้การสัมผัส	๑.๖๗	๐.๓๒	๑.๘๘	๐.๓๒
รวม	๕.๒๒	๑.๗๐	๗.๗๑	๑.๖๔

จากตารางผลการวิเคราะห์คะแนนความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัยโดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ แยกเป็นรายด้านพบว่า คะแนนเฉลี่ยความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กทั้ง ๕ ด้านของเด็กอนุบาลระดับชั้นปีที่ ๒ ที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม ดังนี้

ด้านความคล่องแคล่วมีคะแนนเฉลี่ยก่อนการวิจัยเท่ากับ ๑.๔๔ หลังการวิจัยเท่ากับ ๑.๗๖ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานก่อนการวิจัยเท่ากับ ๐.๔๖ หลังการวิจัยเท่ากับ ๐.๔๖

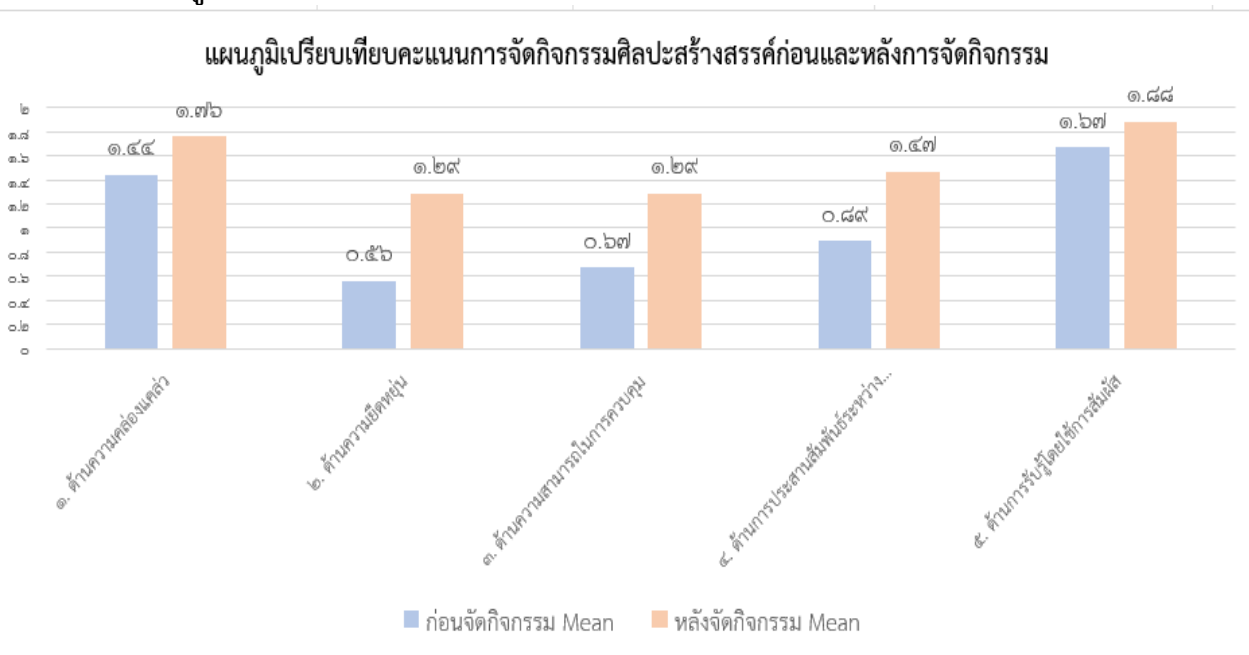
ด้านความยืดหยุ่นมีคะแนนเฉลี่ยก่อนการวิจัยเท่ากับ ๐.๕๖ หลังการวิจัยเท่ากับ ๑.๒๙ และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานก่อนการวิจัยเท่ากับ ๐.๔๖ หลังการวิจัยเท่ากับ ๐.๔๖

ด้านความสามารถในการควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยก่อนการวิจัยเท่ากับ ๐.๖๗ หลังการวิจัยเท่ากับ ๑.๒๙ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานก่อนการวิจัยเท่ากับ ๐.๔๘ หลังการวิจัยเท่ากับ ๐.๔๖

ด้านการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตามีคะแนนเฉลี่ยก่อนการวิจัยเท่ากับ ๐.๘๙ หลังการวิจัยเท่ากับ ๑.๔๗ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานก่อนการวิจัยเท่ากับ ๐.๕๐ หลังการวิจัยเท่ากับ ๐.๕๐

ด้านการรับรู้โดยใช้การสัมผัสมีคะแนนเฉลี่ยก่อนการวิจัยเท่ากับ ๑.๖๗ หลังการวิจัยเท่ากับ ๑.๘๘ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานก่อนการวิจัยเท่ากับ ๐.๓๒ หลังการวิจัยเท่ากับ ๐.๓๒

ภาพที่ ๒ แผนภูมิเปรียบเทียบคะแนนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ก่อนและหลังการจัดกิจกรรม

โดยใช้สัญลักษณ์แทนดังนี้

แทน คะแนนเฉลี่ยก่อนการทำกิจกรรม

แทน คะแนนเฉลี่ยหลังการทำกิจกรรม

จากแผนภูมิแสดงให้เห็นว่าคะแนนความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เมื่อนำมาเปรียบเทียบในแต่ละด้านแล้ว คะแนนหลังการทดลองมีค่าสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง ดังนี้

ด้านที่ ๑ ด้านความคล่องแคล่วมีคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการวิจัยเท่ากับ ๑.๔๔ และ ๑.๗๖

ด้านที่ ๒ ด้านความยืดหยุ่นมีคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการวิจัยเท่ากับ ๐.๕๖ และ ๑.๒๙

ด้านที่ ๓ ด้านความสามารถในการควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการวิจัยเท่ากับ ๐.๖๗ และ ๑.๒๙

ด้านที่ ๔ ด้านการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตามีคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการวิจัยเท่ากับ ๐.๘๙ และ ๑.๔๗

ด้านที่ ๕ ด้านการรับรู้โดยใช้การสัมผัสมีคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการวิจัยเท่ากับ ๑.๖๗ และ ๑.๘๘

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) แบบ One-group pretest – posttest design เพื่อศึกษาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาลปีที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ โรงเรียนบ้านห้วยทราย ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กชั้นอนุบาลปีที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ โรงเรียนบ้านห้วยทราย โดยใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์
๒. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถทางด้านกล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ก่อนและหลังการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

หลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อเล็กสูงขึ้น กว่าก่อนการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

ประชากร

ประชากร นักเรียนชาย-หญิง อายุระหว่าง ๔ – ๕ ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ ของโรงเรียนบ้านห้วยทราย จำนวน ๑๗ คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๑. แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัย จำนวน ๑๒ แผน
๒. แบบบันทึกคะแนนความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัย

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัย สรุปได้ดังนี้

ตอนที่ ๑ การพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยโดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ โดยรวม พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๔๑ โดยก่อนการทดลองมีค่าร้อยละของคะแนน ๒๗.๖๕ และหลังการทดลองมีค่าร้อยละของคะแนน ๗๗.๐๖

ตอนที่ ๒ การเปรียบเทียบความสามารถทางด้านกล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ก่อนและหลังการทดลอง รายด้าน ก่อนและหลังการทดลอง พบว่า ด้านความยืดหยุ่น มีคะแนนเฉลี่ยหลังการวิจัยสูงกว่าก่อนการวิจัย เท่ากับ ๐.๗๓ คะแนนสูงเป็นอันดับ ๑ ด้านความสามารถในการควบคุม มีคะแนนเฉลี่ยหลังการวิจัยสูงกว่าก่อนการวิจัย เท่ากับ ๐.๖๒ คะแนนสูงเป็นอันดับ ๒ ด้านการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา มีคะแนนเฉลี่ยหลังการวิจัยสูงกว่าก่อนการวิจัย คือ เท่ากับ ๐.๕๘ คะแนนสูงเป็นอันดับ ๓

ด้านความคล่องแคล่ว มีคะแนนเฉลี่ยหลังการวิจัยสูงกว่าก่อนการวิจัย เท่ากับ ๐.๓๒ คะแนนสูงเป็นอันดับ ๔ และด้านการรับรู้โดยใช้การสัมผัส มีคะแนนเฉลี่ยหลังการวิจัยสูงกว่าก่อนการวิจัย เท่ากับ ๐.๒๑ ซึ่งมีคะแนนน้อยที่สุดตามลำดับ

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์หลังการทดลองเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๔๑ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ก่อให้เกิดผลในการพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัย ซึ่งสอดคล้องกับ ผกาภานต์ น้อมนิยม (๒๕๕๖) กล่าวว่า ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อเด็ก กล่าวคือ กล้ามเนื้อมัดเล็กเป็นอวัยวะที่สำคัญ การเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อตา มือ นิ้วมือ และแขนที่สัมพันธ์กัน ช่วยในการพัฒนาการของการรับรู้และสติปัญญาที่ว่องไว และสามารถทำกิจกรรมประจำวันได้คล่องแคล่ว ตลอดจนพื้นฐานความสามารถในการเขียนของเด็กต่อไป และ อธิษฐาน พูลศิลป์ศักดิ์กุล (๒๕๕๖) กล่าวว่า กล้ามเนื้อมัดเล็กเป็นอวัยวะหนึ่งในการประกอบกิจวัตรประจำวันด้วยตนเอง เช่น การติดกระดุม การรูตชิป แปรงฟัน ผูกเชือกกรองเท้า งานศิลปะ รวมทั้งการขีดเขียน ถ้าเด็กใช้กล้ามเนื้อเล็กได้อย่างคล่องแคล่ว จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ เช่น ด้านสติปัญญาให้ดีขึ้นเพราะกล้ามเนื้อมัดเล็กมีส่วนทำให้เด็กได้ใช้มือสำรวจสังเกต จากการสัมผัสจับต้องในทุกๆ กิจกรรม

การพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัย หลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์พบว่า ความสามารถทางด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ก่อนและหลังการทดลอง รายด้าน ก่อนและหลังการทดลอง พบว่า ด้านความยืดหยุ่น มีคะแนนเฉลี่ยหลังการวิจัยสูงกว่าก่อนการวิจัย เท่ากับ ๐.๗๓ คะแนนสูงเป็นอันดับ ๑ ด้านความสามารถในการควบคุม มีคะแนนเฉลี่ยหลังการวิจัยสูงกว่าก่อนการวิจัย เท่ากับ ๐.๖๒ คะแนนสูงเป็นอันดับ ๒ ด้านการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา มีคะแนนเฉลี่ยหลังการวิจัยสูงกว่าก่อนการวิจัย คือ เท่ากับ ๐.๕๘ คะแนนสูงเป็นอันดับ ๓ ด้านความคล่องแคล่ว มีคะแนนเฉลี่ยหลังการวิจัยสูงกว่าก่อนการวิจัย เท่ากับ ๐.๓๒ คะแนนสูงเป็นอันดับ ๔ และด้านการรับรู้โดยใช้การสัมผัส มีคะแนนเฉลี่ยหลังการวิจัยสูงกว่าก่อนการวิจัย เท่ากับ ๐.๒๑ ซึ่งมีคะแนนน้อยที่สุดตามลำดับ

ทั้งนี้ เนื่องจากกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับความสนใจของเด็ก ช่วยให้เด็กมีความสุข สนุกสนาน และเพลิดเพลินไปกับการลงมือปฏิบัติจริง อีกทั้งยังเป็นการฝึกกล้ามเนื้อมัดเล็กได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ มีความสอดคล้องกับพัฒนาการและธรรมชาติของเด็กปฐมวัย เด็กได้สัมผัส สื่อวัสดุ การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตาให้มีความสัมพันธ์กันจนเกิดความคล่องแคล่วของกล้ามเนื้อทั้งสองข้างมากขึ้น เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง และสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

๑. การกำหนดให้มีกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่มีผลต่อการพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัย ควรให้มีการทำซ้ำบ่อย ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เด็กได้ฝึกการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กให้มากขึ้น จะทำให้เห็นผลชัดเจนว่า เด็กมีความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กที่ดีมากขึ้น

๒. การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ครูควรมีการจัดเตรียมสื่อและอุปกรณ์ให้มีความ หลากหลายและเพียงพอต่อจำนวนนักเรียน

๓. ผลการวิจัยที่ได้รับสามารถนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของ โรงเรียน นำผลการวิจัยมาปรับปรุงการสอนของโรงเรียนให้มีการจัดการเรียนรู้ที่ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรมีการศึกษาผลของการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยที่มีผลต่อการพัฒนาการในด้านอื่นๆ เช่น พัฒนาการด้านสังคม พัฒนาการด้านการคิดแก้ปัญหา พัฒนาการทางภาษา ฯลฯ

๒. ในการพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัย ควรใช้กิจกรรมอื่นที่นอกเหนือจากกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เช่น การทำกิจกรรมพลศึกษา โยน - รับลูกบอล การทำกิจกรรมเสรี ด้านการสืบ ด้านการตัด ฯลฯ

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๖๐). คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กฤษณา รักนุช. (๒๕๖๐). การพัฒนาชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Gesell เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของนักเรียนระดับปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (๒๕๕๑). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพมหานคร: เกียรติวรรณ อมาตยกุล. (๒๕๕๙). เรียนๆ เล่นๆ อนุบาลอมาตยกุล. กรุงเทพฯ
- คำวัง สมสุวรรณ. (๒๕๕๑). การส่งเสริมพัฒนาการทางด้านกล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยโดยการจัดกิจกรรมการปั้นดิน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพมหานคร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ฉวีวรรณ จันทร์อ่อน. (๒๕๖๒). คู่มือการสอนกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย ระดับอายุ ๔-๕ ปี. โรงเรียนอนุบาลราชภัฏกำแพงแสน. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงแสน
- ชัยนงค์ พรหมวงศ์. (๒๕๕๑). ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ดวงเดือน ศาสตร์ภัทร. (๒๕๕๕). การเปรียบเทียบทฤษฎีพัฒนาการเด็ก. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นลินี เชื้อวนิชชากร. (๒๕๕๕, เมษายน). Small hand Bigskill. นิตยสารรักลูก. ๓๐(๓๕๑): ๑๕๖ – ๑๕๙
- ประนิดดา รัตนไตรมาส. (๒๕๕๗). ผลของการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติมที่มีต่อการพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย. สาขาวิชาการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปรีชา บุญมาศ. (๒๕๕๑). ทักษะการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เน้นการผสมสี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ผกานต์ น้อยเนียม. (๒๕๕๖). ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กอายุ ๔ – ๕ ปี ที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยดิน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- พรเพ็ญ บัวทอง. (๒๕๕๕). ผลของการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่นที่มีต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การศึกษาปฐมวัย). ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- พัชร ผลโยธิน และ วรนาท รักสกุลไทย. (๒๕๕๗). มิติใหม่ในการส่งเสริมภาษาและการรู้หนังสือของเด็กปฐมวัย. (เอกสารประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการ โรงเรียนเกษมพิทยา) ม.ป.ท. (อัสสัมชัญ)
- รวีพร ผาด่าน. (๒๕๕๗). ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์การฉีก ตัด ปะเศษวัสดุ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ)

บรรณานุกรม (ต่อ)

- รุ่งรวี กนกวิบูลย์ศรี. (๒๕๕๕). การพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ ๒/๒ โดยใช้
กิจกรรมการประกอบอาหารประเภทขนมไทย. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
- เลิศ อานันท์นะ. (๒๕๕๕). ศิลปะในโรงเรียน. กรุงเทพฯ: กราฟฟิคอาร์ต
วลัยภรณ์ สิงห์น้อย. (๒๕๕๖). ผลของการจัดกิจกรรมศิลปะแบบกลุ่มที่มีต่อการพัฒนาเชาวน์อารมณ์
ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ ๒. วารสารวิชาการ Veridian E-Journalปีที่ ๖ ฉบับที่ ๓. กรุงเทพฯ
ศรีแพร จันทพรภิรมย์. (๒๕๕๐). ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้
เปลือกข้าวโพด. ปริญญาโท กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สถาบันราชานุกูล กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (๒๕๕๕). คู่มือการใช้อุปกรณ์ส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัย
แรกเกิด – ๕ ปี. กรุงเทพมหานคร: บริษัทปิยอนด์ พับ ลิสซิ่ง จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (๒๕๕๔). แนวดำเนินการของสถานศึกษาเพื่อจัด
กิจกรรมเสริมประสบการณ์พัฒนาคุณภาพภายในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (๒๕๕๒). สมรรถนะของเด็กปฐมวัยอายุ ๓ – ๕ ปี: แนวแนะสำหรับ
ผู้ดูแลเด็ก ครู และอาจารย์. กรุงเทพฯ: แพลน ฟอว์ คิดส์
- สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. (๒๕๕๗). ดูแลลูกอย่างไรในวันอนุบาล. กรุงเทพฯ: บิ๊กบูรี.
- หทัยรัตน์ สงสม. (๒๕๕๖). ผลการใช้ชุดการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็ก
ปฐมวัยชั้นปีที่ ๒ โรงเรียนเทศบาล ๕ (บ้านตลาดเก่า) อำเภอเมืองจังหวัดยะลา. ยะลา : ม.ป.ท.
- อธิฐาน พูลศิลป์ศักดิ์กุล. (๒๕๕๖). กระตุ้นกล้ามเนื้อมัดเล็กเสริมสร้างสติปัญญา. บันทึกคุณแม่, ๙(๑๑๖), ๑๑๐
อรุณี หรดาล. (๒๕๖๐). แนวทางการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย. ในประมวล สารวิชาการชุด
การวัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย. หน่วยที่ ๒ นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชอำ
ไพพรรณ ปัญญาโรจน์. (๒๕๕๕). การอบรมเลี้ยงดูเด็ก. กรุงเทพฯ : คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
สถาบันราชภัฏจันทรเกษม
- อุไรวรรณ มาตมุงคุณ. (๒๕๕๔). พัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะ
จากงานกระดาษ. ปริญญาโท. หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา
ปฐมวัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

คู่มือการใช้แบบบันทึกคะแนนความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัย
ตารางบันทึกคะแนนความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัย

คู่มือการใช้แบบบันทึกคะแนนความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง

แบบบันทึกคะแนนความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยนี้จัดทำขึ้นเพื่อประเมินความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาลปีที่ ๒ ที่มีอายุระหว่าง ๔ – ๕ ปี โดยจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อประเมินความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัย

เกณฑ์การประเมิน

ระดับคะแนน ๐ หมายถึง	นักเรียนไม่สามารถทำได้ แม้จะให้แรงเสริมหรือแรงจูงใจต่าง ๆ
ระดับคะแนน ๑ หมายถึง	นักเรียนสามารถทำได้บ้าง โดยมีครูคอยแนะนำและช่วยเหลือ
ระดับคะแนน ๒ หมายถึง	นักเรียนสามารถทำได้ด้วยตนเอง

การนำแบบประเมินไปใช้

๑. ผู้ประเมินจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยเด็กปฐมวัยทดลองปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง โดยผู้ประเมินไม่มีการกระตุ้น หรือการชี้แนะในการทำกิจกรรม
๒. ผู้ประเมินทำการสังเกตและทำเครื่องหมายในช่องรายละเอียดความสามารถในการใช้ กล้ามเนื้อมัดเล็ก
๓. ผู้ประเมินรวบรวมคะแนนทั้งหมด และเก็บคะแนนที่รวบรวมไว้เป็นคะแนนก่อนการใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์
๔. ผู้ประเมินทำการสังเกตและทำเครื่องหมายในช่องรายละเอียดความสามารถในการใช้ กล้ามเนื้อมัดเล็ก ภายหลังจากการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์
๕. ผู้ประเมินทำการรวบรวมคะแนนทั้งหมดและเปรียบเทียบกับคะแนนก่อนการจัดกิจกรรมเพื่อดูความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กที่เพิ่มขึ้น

แบบบันทึกคะแนนความสามารถในการใช้กล้ำเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัยก่อนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

วันที่..... ผู้ประเมิน.....

คำชี้แจง ให้คะแนนตามเกณฑ์ที่นักเรียนสามารถทำได้

เกณฑ์การให้คะแนนความสามารถในการใช้กล้ำเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัย

ระดับคะแนน ๐ หมายถึง นักเรียนไม่สามารถทำได้ แม้จะให้แรงเสริมหรือแรงจูงใจต่าง ๆ

ระดับคะแนน ๑ หมายถึง นักเรียนสามารถทำได้บ้าง โดยมีครูคอยแนะนำและช่วยเหลือ

ระดับคะแนน ๒ หมายถึง นักเรียนสามารถทำได้ด้วยตนเอง

ที่	ชื่อ	ความสามารถในการใช้กล้ำเนื้อมัดเล็ก					รวม
		ความคล่องแคล่ว	ความยืดหยุ่น	ความสามารถในการควบคุม	การประสานระหว่างมือกับตา	การรับรู้โดยใช้การสัมผัส	
๑							
๒							
๓							
๔							
๕							
๖							
๗							
๘							
๙							
๑๐							

แบบบันทึกคะแนนความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

วันที่..... ผู้ประเมิน.....

คำชี้แจง ให้คะแนนตามเกณฑ์ที่นักเรียนสามารถทำได้

เกณฑ์การให้คะแนนความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัย

ระดับคะแนน ๐ หมายถึง นักเรียนไม่สามารถทำได้ แม้จะให้แรงเสริมหรือแรงจูงใจต่าง ๆ

ระดับคะแนน ๑ หมายถึง นักเรียนสามารถทำได้บ้าง โดยมีครูคอยแนะนำและช่วยเหลือ

ระดับคะแนน ๒ หมายถึง นักเรียนสามารถทำได้ด้วยตนเอง

ที่	ชื่อ	ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก					รวม
		ความคล่องแคล่ว	ความยืดหยุ่น	ความสามารถในการควบคุม	การประสานระหว่างมือกับตา	การรับรู้โดยใช้การสัมผัส	
๑							
๒							
๓							
๔							
๕							
๖							
๗							
๘							
๙							
๑๐							

ภาคผนวก ข

คู่มือการใช้แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

ตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

คู่มือการใช้แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

คำชี้แจง

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์นี้จัดทำขึ้นเพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัย แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ประกอบด้วย

๑. แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ จำนวน ๑๒ แผน
๒. แบบบันทึกคะแนนความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัย
๓. สื่อการสอน ประกอบไปด้วย

๓.๑ ใบกิจกรรม

๓.๒ สื่อวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น สีเทียน ดินสอ กาว กระดาษ เป็นต้น

ในการใช้แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์นั้นควรปฏิบัติตามขั้นตอน ดังนี้

๑. ทำการประเมินความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัยก่อนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ โดยใช้แบบบันทึกคะแนนความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัย
๒. จัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ใช้ตามขั้นตอน
 - ๒.๑ ผู้สอนนำแผนการสอนและสื่อประกอบการสอน สอนตามขั้นตอนที่กำหนด
 - ๒.๒ ในขั้นตอนการนำเข้าสู่บทเรียนเมื่อผู้สอนร้องเพลง ปริศนาคำทาย และสร้างข้อตกลงที่กำหนดและสังเกตเห็นว่าเด็กมีความพร้อมที่จะฝึกแล้ว ให้ผู้สอนสนทนากับกิจกรรม โดยเชื่อมโยงจากเนื้อหาในบทเพลง ปริศนาคำทาย และสร้างข้อตกลงที่นำเข้าสู่บทเรียนมาด้วย
 - ๒.๓ ผู้สอนแนะนำอุปกรณ์ตามแผนการสอน
 - ๒.๔ ผู้สอนอธิบายและสาธิตตามแผนการสอน
 - ๒.๕ ให้นักเรียนทำกิจกรรมตามขั้นตอน โดยมีผู้สอนคอยแนะนำ
๓. ทำการประเมินความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กภายหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

ตารางกิจกรรมสร้างสรรค์ ๑๒ กิจกรรม

ลำดับที่	ชื่อกิจกรรม	ประเภทการทำกิจกรรม
๑	ระบายสีสวยงาม	การระบายสี
๒	พิมพ์ภาพจากใบไม้	การพิมพ์ภาพ
๓	ดอกไม้แสนสวย	การติดปะ
๔	ปะติดตัวเลขหรรษา	การติดปะ
๕	ภาพที่หนูเลือก	การระบายสี
๖	ปั้นหรรษา	การปั้น
๗	นิ้วมือแปลงร่าง	การพิมพ์ภาพ
๘	เส้นหรรษา	การติดปะ
๙	พู่กันสร้างภาพ	การวาดภาพและระบายสี
๑๐	ไอศกรีมหวานเย็น	การติดปะ
๑๑	ภาพนี้ที่หนูวาด	การวาดภาพและระบายสี
๑๒	บ้านแสนสุข	การติดปะ

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็ก

ชื่อกิจกรรม ระบายสีสวยงาม ประเภทกิจกรรม การระบายสีภาพ

ชื่อกิจกรรม ระบายสีสวยงาม

จุดมุ่งหมาย

๑. เพื่อให้เด็กฝึกการจับสีให้ถูกวิธีขณะทำกิจกรรมระบายสี
๒. เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความสามารถด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กจากการทำกิจกรรมระบายสีสวยงาม
๓. เพื่อให้เด็กเกิดการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตาในขณะที่ทำกิจกรรมระบายสีสวยงาม

เนื้อหา

การใช้สีในการระบายสีลงบนภาพที่ครูกำหนดได้

วัสดุ - อุปกรณ์

๑. ใบกิจกรรม
๒. สี

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

๑. ครูแนะนำชื่อกิจกรรมระบายสีสวยงาม และอุปกรณ์ในการทำกิจกรรม
๒. เด็กและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับกิจกรรมการระบายสีสวยงาม
๓. เด็กและครูร่วมกันสร้างข้อตกลงในการทำกิจกรรม ดังนี้
 - ไม่ส่งเสียงดังขณะทำกิจกรรม
 - ไม่ลุกจากที่ขณะทำกิจกรรม

ขั้นดำเนินกิจกรรม

๑. เด็กใช้สีเขียนในการระบายลงบนภาพที่ครูกำหนดในใบกิจกรรม
๒. เด็กลงมือทำกิจกรรมอย่างอิสระโดยมีครูคอยดูแลและให้คำแนะนำ

ขั้นสรุป

๑. เมื่อเด็กทำกิจกรรมเสร็จแล้ว เด็กเล่าผลงานของตนเองจากนั้นครูบันทึกคำพูดเด็ก
๒. เด็กนำผลงานของตนเองไปวางไว้ในสถานที่ที่กำหนด
๓. เด็กและครูร่วมกันเก็บอุปกรณ์ต่างๆเข้าที่ให้เรียบร้อย

ประเมินผล

๑. สังเกตจากการการจับสีให้ถูกวิธีขณะทำกิจกรรมระบายสี
๒. สังเกตจากการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กในการทำกิจกรรมระบายสีสวยงาม
๓. สังเกตจากการประสานสัมพันธ์ระหว่างตากับมือในขณะที่ทำกิจกรรมระบายสีสวยงาม

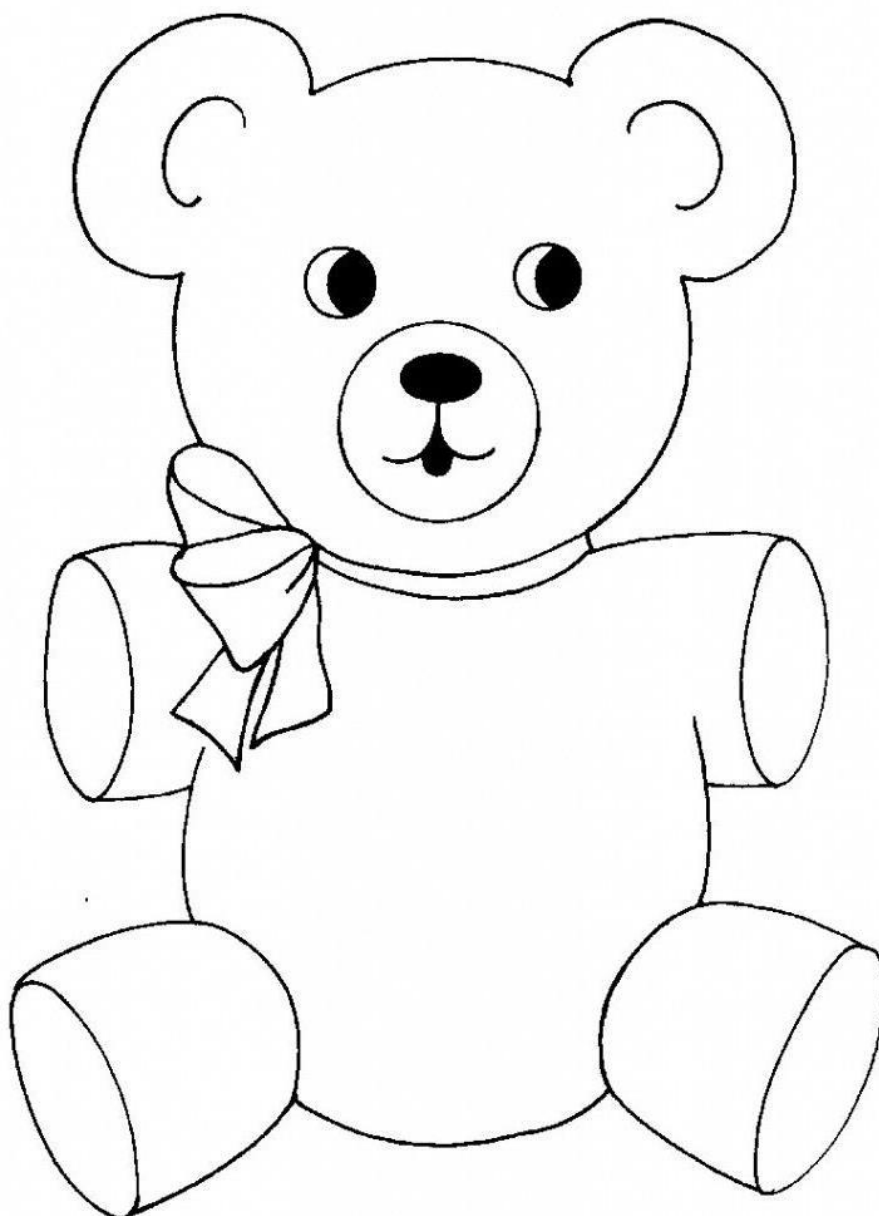

ใบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

ชื่อกิจกรรม ระบายสีสวยงาม ประเภทกิจกรรม การระบายสีภาพ

ชื่อ-สกุล เลขที่

คำชี้แจง : ให้เด็กใช้สีในการระบายภาพ พร้อมทั้งบรรยายเกี่ยวกับภาพ

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็ก

ชื่อกิจกรรม พิมพ์ภาพจากวัสดุ ประเภทกิจกรรม การพิมพ์ภาพ

ชื่อกิจกรรม พิมพ์ภาพจากวัสดุ

จุดมุ่งหมาย

๑. เพื่อให้เด็กได้สร้างสรรค์ผลงานจากวัสดุอุปกรณ์ที่เหลือใช้ในชีวิตประจำวัน
๒. เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความสามารถด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กจากการหยิบจับอุปกรณ์ในขณะทำกิจกรรม

พิมพ์ภาพจากวัสดุ

๓. เพื่อให้เด็กเกิดการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตาในขณะทำกิจกรรมพิมพ์ภาพจากวัสดุ

เนื้อหา

การนำวัสดุที่เหลือใช้ในชีวิตประจำวันมาพิมพ์ลงบนสีน้ำและสร้างสรรค์ผลงานตามจินตนาการ

วัสดุ - อุปกรณ์

๑. ใบกิจกรรม
๒. สีโปสเตอร์
๓. ใบไม้

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

๑. ครูแนะนำชื่อกิจกรรม พิมพ์ภาพจากวัสดุ และอุปกรณ์ในการทำกิจกรรม ได้แก่ สีโปสเตอร์ ใบไม้ ใบกิจกรรม

๒. เด็กและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ที่ครูเตรียมมา โดยใช้คำถามดังนี้

- เด็ก ๆ คิดว่าวัสดุเหล่านี้สามารถสร้างเป็นภาพอะไรได้บ้าง

๓. เด็กและครูร่วมกันสร้างข้อตกลงในการทำกิจกรรม ดังนี้

- ไม่ส่งเสียงดังขณะทำกิจกรรม
- ไม่ลุกจากที่ขณะทำกิจกรรม

ขั้นดำเนินกิจกรรม

๑. เด็กนำวัสดุที่ครูจัดเตรียมไว้พิมพ์ลงบนพื้นที่ที่ครูกำหนดในใบกิจกรรม

๒. เด็กลงมือทำกิจกรรมอย่างอิสระโดยมีครูคอยดูแลและให้คำแนะนำ

ขั้นสรุป

๑. เมื่อเด็กทำกิจกรรมเสร็จแล้ว เด็กเล่าผลงานของตนเองจากนั้นครูบันทึกคำพูดเด็ก

๒. เด็กนำผลงานของตนเองไปวางไว้ในสถานที่ที่กำหนด

๓. เด็กและครูร่วมกันเก็บอุปกรณ์ต่างๆเข้าที่ให้เรียบร้อย

ประเมินผล

๑. สังเกตจากการสร้างสรรค์ผลงานจากวัสดุอุปกรณ์ที่เหลือใช้ในชีวิตประจำวัน
๒. สังเกตจากการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กจากการหยิบจับอุปกรณ์ในขณะทำกิจกรรมพิมพ์ภาพจากวัสดุ
๓. สังเกตจากการประสานสัมพันธ์ระหว่างตากับมือในขณะทำกิจกรรมพิมพ์ภาพจากวัสดุ

ใบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

ชื่อกิจกรรม พิมพ์ภาพจากวัสดุ ประเภทกิจกรรม การพิมพ์ภาพ

ชื่อ-สกุล เลขที่

คำชี้แจง : ให้เด็ก ๆ นำใบไม้ที่เตรียมมาพิมพ์ลงบนพื้นที่ด้านล่างพร้อมทั้งบอกชื่อภาพที่ปรากฏให้คุณครูฟัง
เพื่อจดบันทึก

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็ก

ชื่อกิจกรรม ดอกไม้แสนสวย ประเภทกิจกรรม การขยำ

ชื่อกิจกรรม ดอกไม้แสนสวย

จุดมุ่งหมาย

๑. เพื่อให้เด็กได้สร้างสรรค์ผลงานด้วยขั้นตอนที่ถูกต้องในการทำกิจกรรมดอกไม้แสนสวย
๒. เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความสามารถด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กจากการขยำกระดาษว่าวในขณะที่ทำกิจกรรมดอกไม้แสนสวย
๓. เพื่อให้เด็กฝึกเกิดการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตาในขณะที่ทำกิจกรรมดอกไม้แสนสวย

เนื้อหา

การขยำกระดาษว่าวแล้วนำมาติดลงบนภาพที่ครูกำหนดใบกิจกรรมได้อย่างสวยงาม

วัสดุ - อุปกรณ์

๑. ใบกิจกรรม
๒. กระดาษว่าว
๓. กาว
๔. ผ้าเช็ดมือ

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

๑. ครูแนะนำชื่อกิจกรรมดอกไม้แสนสวย และอุปกรณ์ในการทำกิจกรรม ได้แก่ กระดาษว่าว กาว ผ้าเช็ดมือ
๒. เด็กและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับดอกไม้ตามธรรมชาติ โดยใช้คำถามดังนี้
 - เด็ก ๆ เคยเห็นดอกไม้ที่ไหนบ้าง
 - เด็ก ๆ รู้จักดอกไม้ชนิดใดบ้าง
๓. เด็กและครูร่วมกันสร้างข้อตกลงในการทำกิจกรรม ดังนี้
 - ไม่ส่งเสียงดังขณะทำกิจกรรม
 - ไม่ลุกจากที่ขณะทำกิจกรรม

ขั้นดำเนินกิจกรรม

๑. เด็กขยำกระดาษว่าวแล้วนำมาติดลงบนพื้นที่ที่ครูกำหนดในใบกิจกรรม
๒. เด็กลงมือทำกิจกรรมอย่างอิสระโดยมีครูคอยดูแลและให้คำแนะนำ

ขั้นสรุป

๑. เมื่อเด็กทำกิจกรรมเสร็จแล้ว เด็กเล่าผลงานของตนเองจากนั้นครูบันทึกคำพูดเด็ก
๒. เด็กนำผลงานของตนเองไปวางไว้ในสถานที่ที่กำหนด
๓. เด็กและครูร่วมกันเก็บอุปกรณ์ต่างๆ เข้าที่ให้เรียบร้อย

ประเมินผล

๑. สังเกตจากการสร้างสรรค์ผลงานด้วยขั้นตอนที่ถูกต้องในการทำกิจกรรมดอกไม้แสนสวย
๒. สังเกตจากการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กจากการขยำกระดาษว่าวในขณะที่ทำกิจกรรมดอกไม้แสนสวย
๓. สังเกตจากการประสานสัมพันธ์ระหว่างตากับมือในขณะที่ทำกิจกรรมดอกไม้แสนสวย

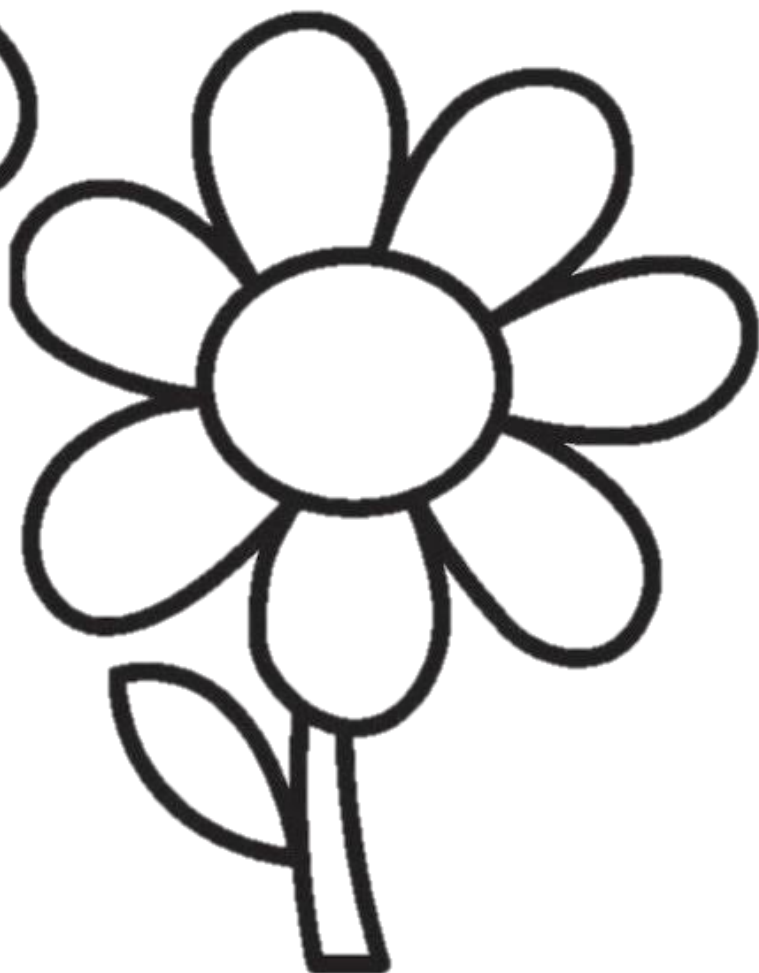
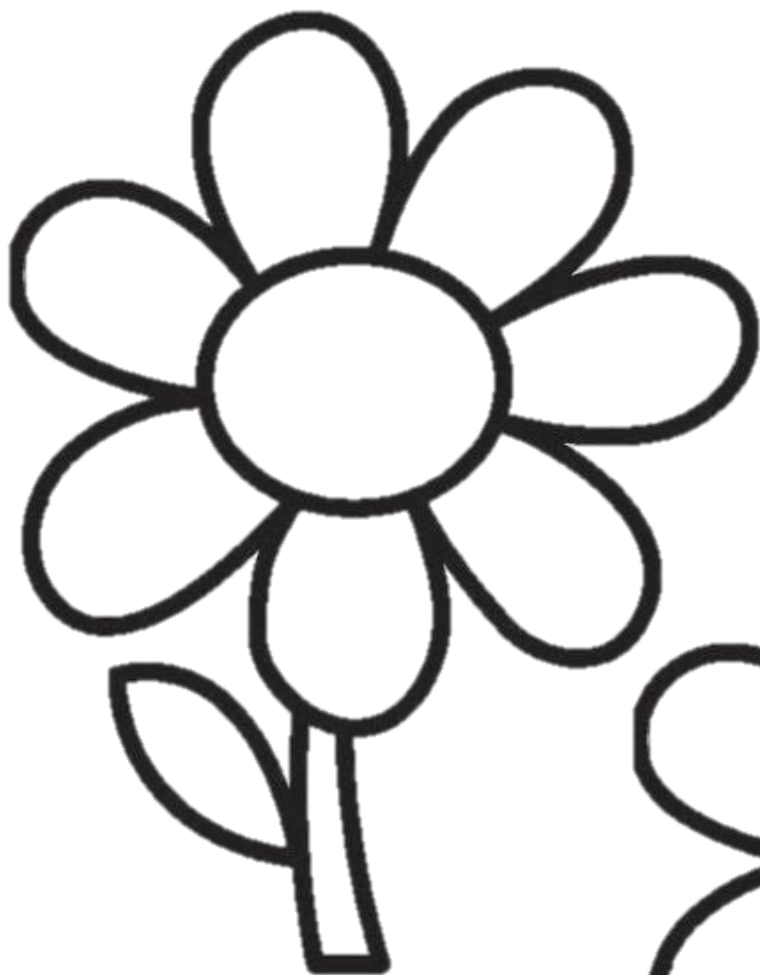

ใบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

ชื่อกิจกรรม ดอกไม้แสนสวย ประเภทกิจกรรม การขยำ

ชื่อ-สกุล เลขที่

คำชี้แจง เด็กขยำกระดาษว่าวจากนั้นนำมาติดลงบนภาพที่กำหนด พร้อมทั้งบรรยายเรื่องราวให้คุณครูฟังเพื่อ
จดบันทึก

ภาคผนวก ค

การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

ตามแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

ภาคผนวก ง
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวชนกนันท์ เหล่ามูล
วันเกิด	๗ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๔๐
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	๒๙๙ หมู่ ๔ ตำบลหลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ๔๖๐๐๐ โทรศัพท์ ๐๙๕๔๐๘๕๗๕๗
ตำแหน่ง	ครูผู้ช่วย
สถานศึกษา	โรงเรียนบ้านห้วยทราย ตำบลห้วยหลวง อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต ๓